

Arbetsplan för Godby högstadieskola

LÄSÅRET 2021-2022

Dnr: ÅLR2021/1926

Datum: 11.3.2021

Utbildnings- och kulturavdelningen

Innehåll

Förord.....	4
Inledning.....	4
1 Verksamhetsidé och värdegrund.....	4
1.1 Målsättningar för läsåret.....	4
2 Skolvisa uppgifter	5
2.1 Elevantal och klasser	5
2.2 Ledning, lärare och personal	6
2.3 Läsårets och skoldagens arbetstider.....	7
2.4 Årsplanering för lärare	8
2.4.1 Lärarkollegiets samplanering	8
2.4.2 Fortbildningsplan.....	8
2.4.3 Ansvarsgrupper	9
2.4.4 Händelsekalender.....	9
3 Trivselstadga	12
4 Undervisningsarrangemang.....	14
4.1 Undervisning utanför skolan	14
4.2 Helhetsskapande undervisningsarrangemang.....	14
4.3 Särskilda undervisningsarrangemang	15
4.4 Flexibel undervisning (t.ex. Studion).....	16
4.5 Undervisning i särskilda situationer (t.ex. sjukhusundervisning)	16
4.6 Distansundervisning.....	17
5 Stöd för lärande och skolgång	18
5.1 Allmän pedagogiskt stöd	18
5.2 Specialpedagogiskt stöd.....	18
5.3 Mångprofessionellt stöd	19
6 Elevrådsarbete och elevdelaktighet	21
7 Samarbete med hemmet.....	22
7.1 Utvecklingssamtal	22
7.2 Wilma.....	22
7.3 Skolråd	22
7.4 Föräldramöte.....	22
7.5 Måndagsblad	22
8 Bibliotek.....	22

9	Timfördelning	23
9.1	Språkprogrammet.....	25
10	Stoffdel	25
10.1	Allmänna ämnen.....	25
10.1.1	Svenska.....	25
10.1.2	Svenska som andraspråk	30
10.1.3	Matematik	34
10.1.4	Biologi.....	36
10.1.5	Geografi.....	38
10.1.6	Fysik.....	40
10.1.7	Kemi.....	43
10.1.8	Hälsokunskap.....	46
10.1.9	Religion- och livsåskådningskunskap.....	48
10.1.10	Historia	51
10.1.11	Samhällskunskap	53
10.1.12	Musik	54
10.1.13	Bildkonst.....	55
10.1.14	Textilslöjd	59
10.1.15	Trä- och metallslöjd.....	60
10.1.16	Idrott.....	66
10.1.17	Hem- och konsumentkunskap.....	67
10.1.18	Engelska.....	68
10.1.19	Elevhandledning	71
10.2	Stoff tillvalsämnen	73
10.2.1	A2-finska.....	73
10.2.2	B1-finska	75
10.2.3	B1-tyska	77
10.2.4	B1-franska.....	79
10.2.5	B1-spanska.....	81
10.2.6	Tillval bildkonst.....	81
10.2.7	Tillval i textilslöjd	82
10.2.8	Tillval trä och metallslöjd.....	83
10.2.9	Tillval rörelse och idrott.....	84
10.2.10	Tillval engelska åk 8	85

10.2.11	Tillval engelska åk 9	86
10.2.12	Tillval svenska åk 9	87
10.2.13	Läs- och skrivstrategier.....	87
10.2.14	Studieteknik.....	90
10.2.15	Tillval idrott.....	91
11	Profiler	92

Förord

Denna arbetsplan gäller för Godby högstadieskola under läsåret 2021-2022.

Inledning

I enlighet 12 § del III i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola ska alla grundskolor på Åland göra upp en arbetsplan inför varje läsår. I arbetsplanen ska innehållet för skolans undervisning och fostran preciseras och tydliggöras samt de metoder skolan använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen, förordningen och läroplanen beskrivas. Arbetsplanen sammanställs av rektorn i samråd med lärarna och den ska godkännas av den ansvariga nämnden i kommunen och tillställas landskapsregeringen för kännedom. Elevrådet ska få ta del av arbetsplanen och övriga planer och dokument innan de godkänns och få möjlighet att påverka de delar som direkt berör deras vardag.

1 Verksamhetsidé och värdegrund

Grundskolans grundläggande uppgift är att undervisa och skapa förutsättningar för elevens lärande. Hemmet har det huvudsakliga ansvaret för barnets uppfostran men grundskolans fostrande verksamhet stöder hemmen och vårdnadshavarna i att främja barnets utveckling och lärande samt att stärka elevens sociala färdigheter och sunda självkänsla. Det ligger i varje lärares uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i skolan förverkligas. Alla som arbetar i skolan behöver reflektera över sin egen del som påverkare i skolan och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för grundskolan på Åland.

Tillsammans i framkant

Vårt främsta uppdrag är att alla elever i Godby högstadieskola **mår bra, känner sig trygga och når sina och utbildningens mål**. Vi strävar efter att utbilda ansvarskännande demokratiska medborgare vars handlingar präglas av kunskap, öppenhet, tolerans, empati och förmåga att samarbeta.

Under året jobbar vi dagligen med värdegrundsdiskussioner inom personalen. Dessa diskussioner sker spontant och på eget initiativ av personalen. Under de veckovisa lärarkonferenserna och personalmötena sker regelbundet inplanerade värdegrundsdiskussioner. Vid lärarkonferenserna behandlas även just då uppkomna funderingar kring värdegrunden. Under läsåret 2021-2022 kommer arbetarskyddskommissionen att leda detta arbete. Arbetet utgår från utvärderingen som gjordes vårterminen 2021.

1.1 Målsättningar för läsåret

Alla grundskolor ska inför varje nytt läsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i skolans hela verksamhet under läsåret.

Under läsåret 2021-2022 kommer Åland 100 år, med fokus på Mitt avtryck att vara fokusområde i GHS. Arbetet kommer att synliggöras genom flera temadagar under läsåret. Inom profilerna i åk 9 ska Åland 100 genomsyra undervisningens innehåll. I alla ämnen ska Åland 100 ha en plats under detta läsår. Arbetet med Åland 100 under temadagarna ska resultera i ett konstverk som ställs ut på Ålands

kulturhistoriska museum i april. Eleverna kommer under temadagarna att jobba med att lära sig mera om Åland under de senaste 100 åren och få en bredare kunskap och större förståelse för vår historia och utveckling. I det dagliga arbetet under lektionerna kommer Åland 100 att synas i de olika ämnena.

Skolans värdegrundsarbete och implementering av den nya läroplanen är fokusområden som kommer att synas i skolans verksamhet.

2 Skolvisa uppgifter

2.1 Elevantal och klasser

ÅK 7 Antal: 77	Klassföreståndare:
Åk 7A 18 elever	SoS och BaL samt EsJ (FBU)
Åk 7B 20 elever	MC och LM
Åk 7C 18+2* elever	ALT och CE samt UN (spec)
Åk 7D 19 elever	ALR och RN
ÅK 8 Antal: 88	Klassföreståndare:
Åk 8A 15+2* elever	ZA och AAH samt UN (spec)
Åk 8B 18 elever	KS och EsJ
Åk 8C 19 elever	MiR och DJ
Åk 8D 17 elever	CA och AE
Åk 8E 17 elever	OA och MK
ÅK 9 Antal: 77	Klassföreståndare:
Åk 9A 17 elever	RE och JL samt EsJ (sv2)
Åk 9B 14 elever	JL
Åk 9C 15 elever	JE och MM
Åk 9D 16 elever	ALB
Åk 9E 13+2* elever	VL och MA samt UN (spec)
SUMMA: 242 elever	
*=specialklasselever	

2.2 Ledning, lärare och personal

Alla lärare nås på mail fornamn.efternamn@ghs.ax eller via Wilma

Kansli	43 12 11
Rektor	43 12 10 / 0400 164 745
Lärarum	43 12 12
Fastighetsskötare	43 12 13 / 0457 344 9960
Bespisningskök	43 12 40

2.3 Läsårets och skoldagens arbetstider

HÖSTTERMINEN	Ti 17.08.2021 – on 22.12.2021
Höstterminen inleds	ti 17.8.2021
Höstlov	to 21.10.2021 – fr 22.10.2021
VÅRTERMIN	to 10.1.2022 – on 8.6.2022
Sportlov	må 21.2.2022- fr 25.2.2022
Påsklov	fr 15.4.2022-må 18.4.2022
Lov i samband med Kristi himmelsfärd	fr 27.5.2022

Skolan börjar varje morgon kl. 08.30 och slutar 14.30. Avvikande start- och sluttider kan förekomma men då inom ramen för hur många dagar eleverna vistas i skolan i enlighet till läroplanen.

Måndag

Lektioner	Åk 7	Lektioner	Åk 8-9
Klassråd	8.30-9.00	Klassråd	8.30-9.00
Lektion 1	9.00-9.40	Lektion 1	9.00-9.40
Lektion 2	9.50-10.30	Lektion 2	9.50-10.30
Lektion 3	10.40-11.20	Lektion 3	10.40-11.20
Lektion 4	11.30-12.10	Lunch åk 9 åk 8	11.20-12.10 11.20 11.40
Lunch	12.10-12.50	Lektion 4	12.10-12.50
Lektion 5	13.00-13.40	Lektion 5	13.00-13.40
Lektion 6	13.45-14.25	Lektion 6	13.45-14.25

Tisdag-fredag

Lektioner	Åk 7	Lektioner	Åk 8-9
Lektion 1	8.30-9.15	Lektion 1	8.30-9.15
Lektion 2	9.20-10.05	Lektion 1	9.20-10.05
Lektion 3	10.20-11.05	Lektion 2	10.20-11.05
Lektion 4	11.10-11.55	Lunch åk 9 åk 8	11.05-11.50 11.05 11.25
Lunch	12.00-12.45	Lektion 4	11.50-12.35
Lektion 5	12.45-13.30	Lektion 5	12.45-13.30
Lektion 6	13.40-14.25	Lektion 6	13.40-14.25

2.4 Årsplanering för lärare

2.4.1 Lärarkollegiets samplanering

Samplanering har vi måndagar 8.15-8.30 samt på tisdagar kl. 14.40-16.00. Under samplaneringen jobbar vi med skolutveckling. Läsåret 2021-2022 kommer fokus att vara på implementeringen av den nya läroplanen (kursplaner) och värdegrundsarbete. Vid behov tas brådskande ärenden och ämnen upp till behandling. Ett terminsvis schema för samplaneringen delges lärarna i början av terminen.

2.4.2 Fortbildningsplan

Planering inför skolstart

Måndag 16.8 samlas all personal i skolan för en inledande planering/fortbildning inför skolstart (6 h).

Fortbildningsdag

Fredag 18.9 har lärarna en fortbildningsdag med fokus på kursplaner och koppling till lärandemål i läroplanen.

Lärarträffar med KHS

Under läsåret finns ett samarbete mellan Godby högstadieskola och Kyrkby högstadieskola. Samarbetet kommer att ske med träffar under samplaneringstid. Lärarna diskuterar den nya läroplanen och undervisningen i de olika ämnena.

Implementering av den nya läroplanen

Under läsåret fortsätter kollegiet att jobba med den nya läroplanen som träder i kraft 1.8.2021. Tutorlärarna i samarbete med skolledningen kommer att vara drivande i detta arbete. Tisdagskonferenserna kommer aktivt att användas för implementeringen. Tid för läsning inför tutorplaneringarna kommer att ske (2,5 h).

Fortbildning i användning av lärplattorna

Löpande under året kommer vi fortsätta att internt fortbilda oss i lärplattor. Pedagogerna ansvarar för detta. Fortbildningen sker under tisdagsplaneringar.

Fortbildning

Hela kollegiet deltar vid Landskapsregeringens Kick off-dag, 12.8 inför läsårets start (digital). Temat för dagen är "När mallen inte stämmer" (3,5 h).

Arbete i ämnesgrupper

Lärarna fortsätter att gemensamt jobba och planera sin undervisning. Genom att jobba i par eller grupp delar vi effektivt med oss av våra erfarenheter till varandra. Vi ser varandras utmaningar tydligare och kan tillsammans hitta lösningar genom att dela med oss av resurs, tips och idéer. Detta är en bra form av fortbildning inom kollegiet. Denna fortbildning sker i det dagliga arbetet.

Norråländsk fortbildningsdag

Under våren samlas all pedagogisk personal på norra Åland för en dag med stadieöverskridande diskussioner.

Utvärdering

Utvärdering av skolåret sker under en eftermiddag/förlängd planering med hela kollegiet.

Övriga fortbildningar

Lärarna kommer själva att välja fortbildning 6 h under läsåret. Önskvärda områden är läroplansarbete, en välmående skola och ämnesspecifik fortbildning.

2.4.3 Ansvarsgrupper

Stafettkarneval, Åland 100, projektveckan, personalfest, stipendium, Bomarsundsdag, friluftsdag, julkalender, arbetarskydd, skolråd, åk 8 temadag, julfest, temadag elevrådet, julpyssel/mytläsning, teknatur, erasmus, lucia, sommaravslutning, kreativa profilen, media och språk, idrott och naturvetarna.

2.4.4 Händelsekalender

vecka/datum	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
32 9-13.8				Kickoff 12.30-16	
33 16-20.8	Planeringsdag 9-15	Skolstart 17.8 Lektion 1-3 kf-tid			
34 23-27.8					
35 30.8-3.9					
36 6.-10.9		Robotprogram mering naturprofil bokad med Robban 7-8.9	Profildag åk 9 Lära-känna åk 7 Åland 100 åk 8		
37 13-17.9	Stafettkarneva I på Åland	Föräldramöte 14/9 åk 7 18.30 åk 8-9 19.30			Dagsverke/ studiedag kolla i förväg att alla elever har plats. Ej gjort dagsverke=skolk
38 20-24.9					
39 27.9-1.10					
40 4-8.10					
41 11-15.10					
42 18-22.10				Höstlov	
43 25-29.10					
44 1-5.11 åk 9 elever	Läsvecka Lektion 1	Varningskonferens Lektion 2	Lektion 3	Välj sjön åk 9 9- 13.50 Lektion 5	Lektion 6
45 8-12.11 åk 9 elever					
46 15-19.11 åk 9 lärare	PRAO 9ABC	Åland 100 åk 7+8			
47 22-26.11 åk 9 lärare	PRAO 9DE				
48 29.11-3.12 åk 9 utvecklsamtal				Teater Stormen 1 lektion eftermiddag	
49 6-10.12 åk 9 utvecklsamtal	Lovdag				
50 13-17.12	Lucia lektion 1	Vitsordskonferens	Åk 9 träningsverke	Deadline vitsord 8.30	
51 20-24.12		Pyssel/mysläsning/skåpstädning 1-3 Julfest 4-6	Avslutning/betygsutdelning slutar 11.30	jullov	
52					
1 3-7.1					

2 10-14.1 åk 7 elever	Start vårterminen				
3 17-21.1 åk 7 elever			Skrivinspiration åk 9 ?		Profildag åk 9 Åland 100 åk 7-8
4 24-28.1 åk 7 lärare	PRAO 9DE				
5 31.1-4.2 åk 7 lärare	PRAO 9ABC				
6 7-11.2. åk 7 samtal åk 8 elever		Vinterfriluftsdag 3-6 alt. 1			
7 14-18.2 åk 7 samtal åk 8 elever					
8 21-25.2	Sportlov				
9 28.2-4.3 åk 8 lärare		Vinterfriluftsdag 3-6 alt. 2			
10 7-11.3 åk 8 lärare					
11 14-18.3. åk 8 samtal					Prisutdelning åk 9?
12 21-25.3 åk 8 samtal					
13 28.3-1.4		Varningskonferens			
14 4-8.4	Informationsvecka åk 6				
15 11-15.4	Läsvecka Lektion 6	Lektion 5	Lektion 2	Lektion 1	Påsklov
16 18-22.4					
17 25-29.4					
18 2-6.5			Temadag elevrådet halvdag		
19 9-13.5		Avslutande planering förlängd			
20 16-20.5					Stafettkarneval 21-22/5
21 23-27.5	Vitsord åk 9 8.30		Profildag åk 9	Kristi himmelsfärd	Lovdag
22 30.5-3.6		Projektvecka Vitsordskonferens	Besök åk 6	Vitsord åk 7+8 Bomarsund åk 7 Temadag åk 8	
23 6-10.6		Skåpstädning lekt 1-2 sedan klassdag Åk 9 avslutningslunch	Avslutning VT	Sommarlov	

3 Trivselstadga

För att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolan ska skolan ha en trivselstadga. Trivselstadgan ingår i arbetsplanen. I trivselstadgan formuleras ordningsregler samt kriterier för ansvar och samarbete.

Elevens förmåga till ansvar och samarbete ska bedömas genom handledande respons på uppförande i relation till de *kriterier som ställts upp i skolans trivselstadga*. Kriterierna för ansvar och samarbete ska grunda sig på skolans målsättningar för fostran, riktlinjerna för skolans verksamhetskultur och ordningsreglerna som ska finnas i arbetsplanen. Eleven och vårdnadshavarna ska få information om grunderna för bedömning av ansvar och samarbete.

Ansvar och samarbete anges i betyget som ett verbalt omdöme vid sidan av den övriga skalan för bedömning. Bedömning av ansvar och samarbete antecknas inte i avgångs- och skiljebetyget.

Trivselregler

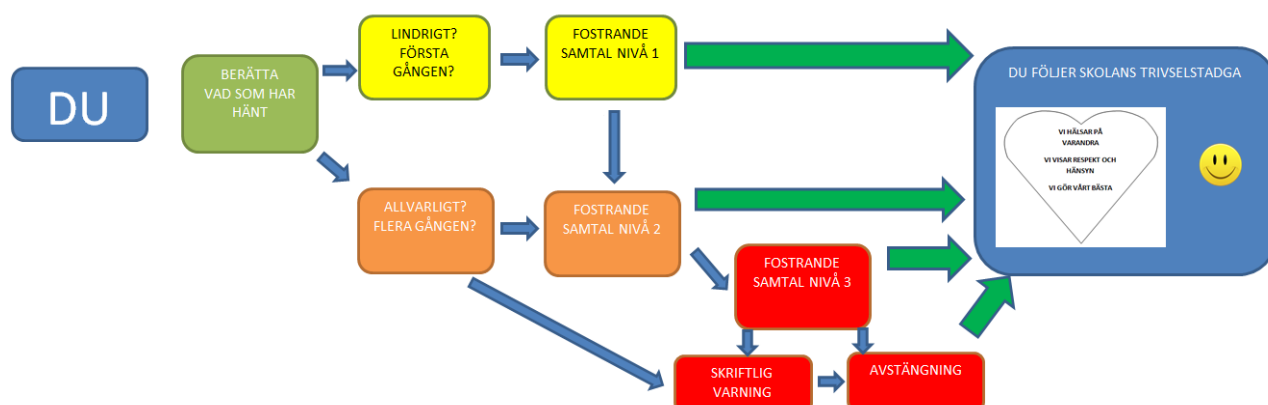
I GHS tänker vi på att:

- komma i tid och ha med nödvändigt material
- ta hänsyn till och respektera varandra
- vara rädda om skolans, egna och andras saker

Ordning och trivsel:

- Mobilerna ska under lektionstid vara i skåpet eller i mobilhotellet i klassrummet
- Inför gymnastiklektionerna lämnas telefonen i skåpet
- Läsplattan är enbart ett arbetsverktyg
- Ytterkläder lämnas i skåpet
- Ta av keps, mössa och huva
- Ta inte med läsk/energidrycker till skolan
- Vi äter mellanmål i ljusgården eller matsalen
- Undvik att ha större summor pengar med dig. Förvara dina värdesaker inlåsta
- Låt dina medpassagerare få en lugn stund i bussen
- Vid all filmning eller fotografering ska du fråga om tillåtelse av den som du fotograferar/filmar och lägg inte ut något på internet utan tillåtelse
- Skolan är drogfri. Det är olagligt att inneha eller använda alkohol, narkotika och tobak
- Knivar, andra vapen eller tillhyggen, likaså tändare, tändstickor och laserpekare är förbjudna
- Under skoltid är du försäkrad via skolan, du är skyldig att hålla dig på skolans område
- Motorfordon får inte framföras under skoldagen. Vistas gärna ute men på andra platser än på parkeringarna

Du väljer-modellen

Kriterier för ansvar och samarbete			
Kriterier för svagt	Kriterier försvarligt	Kriterier för goda	Kriterier för berömligt
Eleven uppföra sig ibland i enlighet med skolans regler och uppvisar ett respektlöst beteende.	Eleven uppföra sig oftast i enlighet med skolans regler och uppvisar ett respektlöst beteende.	Eleven uppföra sig kontinuerligt i enlighet med skolans regler och tar hänsyn och visar tolerans mot andra.	Eleven bidrar aktivt till att upprätthålla skolans regler, trivseln i skolmiljön och bryr sig om sitt eget och andras välmående.
Eleven använder ett ovärdat och/eller kränkande språk.	Eleven använder ibland ovärdat och/eller ett kränkande språk.	Eleven använder ett värdat språk.	Eleven har ett gott språkbruk
Eleven stör ofta arbetsron och/eller samarbetar inte med andra.	Eleven stör ibland arbetsron och har svårt för att samarbeta.	Eleven ger arbetsro och kan samarbeta med andra.	Eleven bidrar aktivt till att upprätthålla arbetsron och tar ansvar för att samarbetet i gruppen fungerar.
Eleven missköter sina uppgifter och förstör/slarvar bort material.	Eleven glömmar ibland att utföra sina uppgifter och tappar sitt material.	Eleven utför sina uppgifter och tar ansvar för sitt material.	Eleven tar ansvar för sitt material och gör sina uppgifter med omsorg.
Eleven är upprepade gånger oärlig eller uppför sig våldsamt eller aggressivt.	Eleven har enstaka gång uppfört sig oärligt.	Eleven är pålitlig och hjälpsam mot andra och uppför för det mesta sig korrekt.	Eleven är pålitlig, hjälpsam och vänligt mot andra.

4 Undervisningsarrangemang

Enligt 6 § del III LL (202:32) om barnomsorg och grundskola kan undervisningen i grundskolan bedrivas i form av allmänundervisning, specialundervisning och träningsundervisning. Undervisningen ordnas som närundervisning, distansundervisning och som verksamhet utanför skolan. Den huvudsakliga undervisningsformen i grundskolan är närundervisning.

4.1 Undervisning utanför skolan

Under läsåret 2021-2022 planerar vi att genomföra följande undervisning utanför skolan (med reservation för pandemiläget):

- PRAO v. 46-47 och v. 4-5
- Stafettkarneval
- TekNatur-resa till Helsingfors
- Dagsverke
- Lucia
- Konsttestarna
- Friluftsdagar: Mariehamn, Bomarsund, Germundö
- Musiebesök: Sjöfartsmuséet, Pommern, Ålands naturhistoriska musém
- Studiebesök: Lagtinget, tingsrätten, Träningsverket
- Prisutdelning åk 9 Stadsbiblioteket i Mariehamn
- Utomlands: Naturhistoriska riksmuséet/Tom Tits, Forsmark kärnkraftverk, Kungsberget, mediahusbesök i Stockholm

4.2 Helhetsskapande undervisningsarrangemang

För att kunna garantera att alla elever har möjlighet att få ta del av helhetsskapande undervisning ska alla skolor sträva efter att ha *minst ett helhetsskapande lärområde per läsår*. I skolans arbetsplan ska de ämnesövergripande lärområdenas mål och innehåll och hur de förverkligas preciseras. Den tidsmässiga omfattningen av ett lärområde ska planeras så att eleven får tid att fördjupa sig i innehållet och arbeta målinriktat, mångsidigt och uthålligt.

Målet med helhetsskapande undervisning är att göra det möjligt att förstå förhållandet mellan olika fenomen och på vilket sätt de är beroende av varandra. Helhetsskapande undervisning innebär samarbete mellan lärare och ämnesövergripande samarbete. Helhetsskapande undervisning ger eleven bättre möjligheter att kombinera kunskaper och färdigheter från olika läroämnen och att i växelverkan med andra strukturera dem till meningsfulla helheter.

Arbetsperioder då eleven undersöker helheter och kombinerar och undersöker olika vetenskapsgrenar stärker elevens förmåga att uppfatta vilken betydelse det lärda i skolan har för det egna livet och i ett vidare perspektiv för samhället och mänskligheten. Samtidigt får eleven redskap för att vidga och strukturera sin världsbild. Genom helhetsskapande arbetssätt stöds även elevens möjlighet att utveckla de olika nyckelkompetenserna.

Omfattningen och sättet på vilket man förverkligar helhetsskapande undervisning kan variera beroende på elevernas behov och målen för undervisningen. Undervisningen *kan* till exempel genomföras genom att

- studera samma tema parallellt i två eller flera läroämnen samtidigt
- dela in innehåll som hör till samma tema i perioder som följer på varandra
- ordna aktiverande evenemang såsom temadagar, olika tillställningar, kampanjer, och studiebesök
- planera mångvetenskapliga lärområden som omfattar en längre period och flera läroämnen och som kan innehålla ovannämnda helhetsskapande metoder
- skapa helheter där många läroämnen samverkar.

Åland 100 år Mitt avtryck

Under läsåret kommer flertalet temadagar att ordnas där eleverna gruppvis får skapa och producera alster till utställningen vid Ålands naturhistoriska museum i april. GHS kommer att delta med ett alster vid utställningen i april. Temadagarna kommer att utgå från elevernas referenser till Åland 100 år och Mitt avtryck, med koppling till skolämnen.

Under temadagarna finns ett färdigt program om var fokus kommer att ligga vid. Elever och lärare jobbar över klassgränserna och skapar nya kopplingar och förståelse på olika plan inom Åland 100 år.

Under läsåret genomsyrar Åland 100 alla läroämnen.

4.3 Särskilda undervisningsarrangemang

Undervisningen i grundskolan kan, om det är motiverat för elevens bästa, ordnas på annat sätt än vad som anges i LL om barnomsorg och grundskola. Med hänvisning till vad som i lag benämns som särskilda undervisningsarrangemang kan en elev till exempel börja sin skolgång i årskurs två, bli befriad från ett ämne eller flyttas upp en årskurs. Motiv till att ordna undervisningen på särskilda sätt är

- om eleven till någon del redan har kunskaper och färdigheter som motsvarar grundskolans lärokurs
- om det med hänsyn till elevens förhållanden och tidigare studier är oskäligt att eleven ska genomgå grundskolans lärokurs eller
- om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.

Innan skolan tillämpar särskilda undervisningsarrangemang ska elevens vårdnadshavare ges möjlighet att bli hörd. Skolföreståndaren eller skolans rektor fattar beslut om särskilda undervisningsarrangemang i samarbete med elevhälsan, men åtgärderna kräver inte överföring till

specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd. Om det är motiverat ska ett åtgärdsprogram upprättas.

- [Initiativ till särskilt undervisningsarrangemang tas av vårdnadshavare eller skola.](#)
- [Beslut fattas av skolans rektor i samråd med elevhälsan.](#)
- [En individuell plan upprättas för eleven.](#)

4.4 Flexibel undervisning (t.ex. Studion)

Enligt LL om barnomsorg och grundskola kan kommunen ordna flexibel undervisningsform. Med undervisningsformen avses en individanpassad undervisning, lärande och stöd för utveckling som ordnas i enlighet med den allmänna läroplanen. Undervisningen kan ordnas i smågrupper, på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. En elev väljs till flexibel skolgång utgående från en ansökan som eleven eller vårdnadshavaren gör eller på initiativ av skolan. Skolföreståndare eller rektor beslutar om elevens flexibla skolgång. Flexibel skolgång förutsätter inte beslut om mångprofessionellt stöd och anpassad lärokurs men ett beslut om specialpedagogiskt stöd krävs och ett åtgärdsprogram ska upprättas.

Syftet med den flexibla skolgången är att minska avbrotten i grundskoleutbildningen och främja inkludering. Målet är att stärka elevens studiemotivation och livskompetens. Den flexibla skolgången är i första hand avsedd för elever i årskurs 7–9 som underpresterar och har svag studiemotivation och för elever som bedöms vara i riskzonen för att bli utslagna från fortsatt utbildning och arbetslivet. Undervisningen ska präglas av yrkes- och sektorsövergripande samarbete.

Undervisningen i den flexibla skolgången ska ordnas som närundervisning i skolan och i form av handledda studier på arbetsplatser och i andra lärmiljöer. Studier utanför skolan är en viktig del av den flexibla undervisningsformen. Under dessa perioder har eleven rätt till handledning och undervisning av en lärare. Eleven ska ges uppgifter i enlighet med läroplanen och resultaten ska beaktas vid bedömningen.

[I GHS kan nedanstående flexibla undervisningsarrangemang tillämpas](#)

- [Enskild undervisning i skolan.](#)
- [Smågruppsundervisning i skolan.](#)
- [Undervisning utanför skolan.](#)

4.5 Undervisning i särskilda situationer (t.ex. sjukhusundervisning)

För att ordna undervisning och stöd för en elev som till exempel är allvarligt sjuk eller befinner sig i en svår livssituation förutsätts särskilda åtgärder. Omständigheterna kan bland annat vara att eleven är inskriven på sjukhus, eleven får eftervård i hemmet, eleven är patient inom barn- och ungdomspsykiatri eller att eleven på grund av psykiska eller fysiska hälsoskäl inte kan gå i den egna skolan.

Undervisningen för elever i särskilda situationer sker huvudsakligen utanför skolan och kan även ordnas genom distansundervisning. Huvudmannen för skolan där eleven är inskriven ansvarar för undervisningen. Eleven ska få det stöd som behövs vid övergången till undervisning i särskilda situationer eller återgången tillbaka till sin egen skola.

Undervisning i särskilda situationer är en individuell undervisning som anpassas helt och hållet efter varje elevs behov, förutsättningar och dagsform. Undervisningen beskrivs i ett åtgärdsprogram som görs upp av den ansvariga läraren tillsammans med berörda lärare och personal inom barn- och elevhälsan. Åtgärdsprogrammet ska innehålla en plan för hur eleven ska återgå till allmänundervisningen.

4.6 Distansundervisning

Med distansundervisning avses en undervisning som man kan ta del av med hjälp av digitala verktyg och där läraren kan finnas med i realtid på en annan plats än den som eleven befinner sig på. Läraren och eleven är inte i samma rum. Distansundervisning ska ges av en lärare anställd av en åländsk skola till en elev i en åländsk skola. Den skola som mottar distansundervisning ska värna om undervisningsgruppens trygghet, säkerhet och välbefinnande samt trygga elevens möjligheter till kommunikation som främjar lärande. Utgående från elevens och gruppens behov ska handledning och övervakning ske enligt samma principer som i andra undervisningssituationer. Den undervisande läraren ansvarar för bedömningen.

Undervisningen i grundskolan kan ordnas som distansundervisning om skolan saknar en behörig lärare i det aktuella ämnet och en sådan inte har kunnat anställas, om distansundervisning objektivt motiveras av ett pedagogiskt mervärde (till exempel ersättande skolor) och för elever som behöver fler utmaningar eller har rätt till undervisning i särskilda situationer. Dessutom är det möjligt att ordna undervisningen som distansundervisning för en eller flera elevgrupper eller enskilda elever i exceptionella situationer då landskapsregeringen eller någon annan myndighet helt eller delvis stängt en grundskola med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar.

Distansundervisning används för att möta elevernas individuella behov, erbjuda undervisning som stöder utvecklandet av särbegåvning, fördjupa det stöd för lärande och skolgång som skolan erbjuder eller sköta undervisningen i undantagssituationer, till exempel då en elev är sjuk under en längre period. Det är möjligt för en åländsk skola att anställa en lärare som ger distansundervisning utan att befinna sig på Åland vilket till exempel kan vara aktuellt för hemspråksundervisning. Distansundervisning främjar jämlika möjligheter för eleverna till en mångsidig och god grundskoleutbildning oberoende av skolans storlek eller läge. Vid distansundervisning ska elevens ålder och förutsättningar beaktas. Lärmiljön ska vara trygg och eleven ska övervakas och handledas enligt samma principer som i andra undervisningssituationer.

Vid distansundervisning är det viktigt att se till att eleven har daglig interaktion med den undervisande läraren, att undervisningsmetoderna är anpassade till situationen och eleven. Det är även viktigt att eleverna har möjlighet till social samvaro samt att en känsla av tillhörighet skapas.

Vid eventuell distansundervisning:

- Digitala tjänster kan köpas in från andra skolor i form av distansundervisning om skolan inte kan arrangera ett visst ämne pga. personalbrist eller lågt elevantal.
- Pandemilägen som gör det nödvändigt att stänga hela eller delar av skolan. Plan för distansundervisning finns som bilaga.
- Pedagogiska verktyg som kan användas är Showbie, Zoom och Office365.
- Vårdnadshavarkontakten sker via Wilma.

- Rektor ansvarar för fördelning av personal och arbetsuppgifter.

5 Stöd för lärande och skolgång

Stöd för lärande och skolgång innefattar lösningar för skolan som helhet, för vissa grupper och för enskilda elever i behov av stöd. Varje elev i grundskolan har rätt till adekvat handledning och stöd. Tidiga insatser för att stöda elevens lärande är viktiga. Eleven ska få tillräckligt stöd genast när behovet uppstår och det är därför viktigt att redan i ett tidigt skede identifiera svårigheter och andra faktorer, både tillfälliga och långvariga, som kan hindra och försvåra skolgång och lärande. Skolans ledning har ett särskilt ansvar för att stödåtgärderna organiseras, utvecklas och struktureras på ett sådant sätt att ansvarsfördelningen är tydlig för lärarkollegiet och andra berörda.

Stödet för lärande och skolgång omfattar även särskilt begåvade barn som behöver större utmaningar och differentiering för att upprätthålla sin studiemotivation och utvecklas i enlighet med sin potential.

5.1 Allmän pedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet riktar sig till alla elever som tillfälligt behöver stöd för sitt lärande och sin skolgång. Detta stöd ska vara en del av skolans dagliga undervisning och handledning och genomförs bland annat så att undervisningen differentieras och individualiseras. Då eleven tillfälligt, exempelvis på grund av sjukfrånvaro eller tillfälliga svårigheter, blivit efter i undervisningen ska skolan erbjuda stödundervisning.

Arbetsgång, ansvarsfördelning och kontakten med hemmet gällande det **allmänpedagogiska stödet**.

- Klassläraren/ämnesläraren gör kartläggningen i samarbete med eleven och hemmet.
- Därefter skrivs innehållet från kartläggningsblanketten in i allmänt stöd i Wilma. Det allmänpedagogiska stödet ges av undervisande klasslärare/ämneslärare.
- Vid behov upprättas ett åtgärdsprogram för eleven om stöd under en kortare period.
- Allmän pedagogiskt stöd kan initieras av eleven, vårdnadshavare eller pedagogisk personal samt personal inom elevhälsan.

5.2 Specialpedagogiskt stöd

Det specialpedagogiska stödet ordnas då det allmänpedagogiska stödet konstaterats vara otillräckligt, då elevens behov av stöd inte längre kan anses vara tillfälligt utan regelbundet och då situationen kräver flera, samtida stödåtgärder. Det allmänpedagogiska stöd som konstaterats ge effekt fortsätter

och kompletteras med annat stöd som ges vid sidan av den allmänna undervisningen. Stödformer och arrangemang som inte ger önskad eller tillräcklig effekt avslutas.

Det specialpedagogiska stödet planeras som en helhet för eleven och är till sin karaktär mera omfattande och långsiktigt än det allmänpedagogiska stödet. Alla stödinsatser, förutom specialundervisning på heltid och anpassad lärokurs i ett ämne, kan användas. De sammantagna insatserna ska syfta till att stöda elevens lärande, skolgång och utveckling och motverka risken att problemen ökar och blir mera komplexa. Alla lärare kring eleven ska kontinuerligt samarbeta för att stöda elevens framsteg och utveckling. Metoder och material anpassas till elevens individuella behov. Eleven följer fortsättningsvis den allmänna läroplanen.

Arbetsgång, ansvarsfördelning och kontakt med hemmet gällande det **specialpedagogiska stödet**

- En pedagogisk bedömning upprättas av ansvarig lärare. Därefter tas ärendet upp i EHG.
- Den pedagogiska bedömningen skall godkännas av EHG och därefter upprättas det ett åtgärdsprogram (ÅP) inom specialpedagogiskt stöd (intensifierat stöd) av ansvarig lärare. Vid behov bistår specialläraren. Om förutsättningar finns ska eleven vara delaktig i utformningen av ÅP och den skall godkännas av vårdnadshavare.
- Rektor tar beslut om specialpedagogiskt stöd.
- Beslut om specialpedagogiskt stöd gäller så länge behovet kvarstår och ÅP:n uppdateras.
- Därefter skall eleven erhålla specialpedagogiskt stöd.

5.3 Mångprofessionellt stöd

När en elev, trots att allmän- och specialpedagogiskt stöd har ordnats, riskerar att inte nå målen för grundskolans allmänundervisning ska specialläraren ta initiativ till en pedagogisk utredning. Utgående från utredningen kan skolan, om man anser att det behövs, ta fram ett utkast till individuell plan (IP). Utkastet behandlas av elevhälsogruppen som i tillämpliga delar även kan komplettera och justera planen. Syftet med detta utkast är bland annat att konkretisera för eleven och dennes vårdnadshavare vad olika anpassningar och en överföring till ett mångprofessionellt stöd kan innebära.

Med den pedagogiska utredningen och ett eventuellt utkast till den individuella planen som grund fattar grundskole- eller utbildningschefen ett förvaltningsbeslut om mångprofessionellt stöd. Om en elev har anpassad lärokurs i tre eller flera läroämnena kan ett beslut om mångprofessionellt stöd i specialklass fattas. Ärendet bereds och föredras av skolans rektor eller föreståndare. Innan beslutet ska elev, vårdnadshavare eller dennes lagliga företrädare samt eventuellt andra sakkunniga höras. Elevens vårdnadshavare ska tillräckligt tidigt få information om de olika alternativen och om förutsättningarna för fortsatta studier på gymnasialstadiet.

I det mångprofessionella stödet kan en eller flera enskilda lärokurser anpassas individuellt så att de motsvarar elevens förutsättningar och specifika behov för lärande och skolgång. Syftet med det mångprofessionella stödet är att stöda elevens lärande, sunda tillväxt och utveckling så att det är möjligt att fullgöra grundskolan. Språklig och kulturell bakgrund, frånvaro, brist på motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig vara grunder för anpassning av en lärokurs, utan eleven ska i sådana fall stödjas på andra lämpliga sätt.

Det mångprofessionella stödet kan antingen ges i elevens egentliga undervisningsgrupp eller, helt eller delvis, i en särskild inrättad undervisningsgrupp eller inom träningsundervisningen. Utöver

specialundervisning på hel- eller deltid kan eleven behöva till exempel omfattande elevhälsostöd, habilitering eller annat individuellt stöd. Betydelsen av vårdnadshavarens delaktighet, ett sektorsövergripande samarbete och individuell handledning betonas. Vid behov utökar skolan användningen av den kompetens och de tjänster som social- och hälsovården tillhandahåller.

Behovet av fortsatt mångprofessionellt stöd ska granskas av den ansvariga läraren åtminstone efter årskurs två samt under årskurs sex och åtta. Om fortsatt behov av mångprofessionellt stöd genom individuellt anpassad lärokurs inte finns, ska den ansvariga läraren anhålla hos grundskole- eller utbildningschefen om att eleven överförs tillbaka allmän lärokurs. Grundskolechefen eller utbildningschefen fattar ett skriftligt beslut i ärendet.

Arbetsgång, ansvarsfördelning och kontakt med hemmet gällande det **mångprofessionella stödet**.

- Det är specialläraren/specialklassläraren som gör en pedagogisk utredning på eleven som ska anpassas i ett eller flera ämnen.
- Ärendet ska upp i EHG och därefter vidare till grundskolechefen/ utbildningschefen.
- Till utbildningschefen bifogas pedagogiska utredningen, förslag till individuell plan (IP), åtgärdsprogram, anhållan om överföring från vårdnadshavare och ev. andra utredningar.
- IP färdigställs inom 2 månader efter att beslut om överföring tagits av grundskolechefen/utbildningschefen.

- Innan en elev eventuellt ska återanpassas tas ärendet upp i EHG för bedömning och förs till grundskolechefen/utbildningschefen. En pedagogisk utredning skall ligga till grund för en återanpassning.

6 Elevrådsarbete och elevdelaktighet

Skolarbetet ska grunda sig på elevens delaktighet. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla elever. Eleven ska i takt med sin ålder och mognad och med stöd och uppmuntran från skolan och hemmet ta ett allt större ansvar för sin skolgång och ges medinflytande i frågor som gäller undervisningen och lärmiljön. Eleven ska få vara med och påverka samt kontinuerligt utvärdera skolverksamheten.

För årskurserna 7–9 ska det finnas ett elevråd. Ett elevråd kan finnas även för årskurserna 1–6 och i mindre skolor kan elevrådet även vara gemensamt för åk 1-9. Elevrådet ska bestå av elevrepresentanter från varje klass eller årskurs och elevrådet ska inom sig utse en ordförande och en sekreterare. Arbetet i elevrådet ska vara en övning i demokratiskt beslutsfattande och ansvarstagande och ska handledas av en utsedd lärare eller annan pedagogisk personal. Elevrådet ska ges möjlighet till ökat elevinitiativ vad gäller skolans undervisning och övriga verksamhet. Elevrådet ska få ge synpunkter på de delar av skolans arbetsplan, trivselstadgan och andra beslut som direkt påverkar elevernas skolgång. Elevrådet ska ges möjlighet att framföra sina synpunkter innan besluten fattas av den ansvariga nämnden i kommunen. Elevrådshandledaren ska handleda och stöda elevrådet så att de har verkliga möjligheter att förstå och utföra sitt uppdrag. Eleverrepresentanter ska få den ledighet som behövs från skolan för att utföra uppdraget samt vid behov kompensation för den undervisning som eleven går miste om i form av stödundervisning och individuell handledning.

Elevrådet finns till för alla elever på skolan. Elevrådet är en plats för elevens röst och alla elever på skolan ska känna sig välkomna att komma med ärenden och frågor till elevrådet. Genom ett bra elevrådsarbete finns möjlighet att påverka och göra skillnad på den egna skolan. Det primära syftet med elevrådet är att eleverna ska kunna vara genuint delaktiga och känna att deras röst blir hörd.

Elevrådet i GHS representeras av en ordinarie ledamot och en suppleant från varje klass. Dessa väljs på hösten och det är frivilligt att kandidera till posten. Sluten omröstning sker och den med flest röster blir ordinarie ledamot och den med näst flest röster blir klassens suppleant.

Ordförande väljs i slutet av vårterminen genom frivilligt kandiderande och sluten omröstning av representanterna i elevrådet.

Som vuxenrepresentanter sitter Christofer Eriksson och Lynn Norman, skolcoach.

Elevrådet träffas för möten ungefär varannan vecka.

Elevrådet jobbar med elevtrivselfrämjande frågor, jobbar aktivt med trivsam skolmiljö och planerar och genomför t.ex. maskerader. Andra temadagar kan ordnas av elevrådet om behov och intresse finns.

Elevrådets ordförande är elevernas representant vid möten med ledningsgrupp eller andra enheter inom skolan.

Inför varje möte ska klassens representant frågat i klasserna om det finns saker att ta upp och sen anmäla det till mötets dagordning för att kunna behandla på mötet.

7 Samarbete med hemmet

7.1 Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtal skall som namnet säger, vara ett utvecklande samtal med fokus på hur vi kommer vidare. Samtalets fokus ligger på det positiva i elevens skolarbete och skall vara ett utvecklande lösningsinriktat samtal. Det förs mellan tre parter: eleven, klassföreståndare/klassföreståndarna och vårdnadshavare. Utvecklingssamtal sker minst en gång per läsår, men fler möten hålls om behovet finns, vilket kan initieras av skolan, eleven eller vårdnadshavare. Inför utvecklingssamtalet finns information på Wilma som alla parter önskas ta del av innan samtalet.

7.2 Wilma

Kontakten med hemmen sker i första hand genom vår webbaserade kommunikationstjänst Wilma. Där finns elevernas schema, noteringar, provlista och provresultat. Här skickar skolan ut information och meddelanden till elever och vårdnadshavare. Klassföreståndarna ger vid behov ut egna informationsbrev som läggs upp via Wilma. Här kan vårdnadshavarna följa elevens skolgång och kontakta skolan om det finns några frågor. Att ringa går förstås också bra.

7.3 Skolråd

Skolrådet ersätter Hem- och skolföreningen. Skolrådet engagerar sig i frågor som rör elevernas arbetssituation och arbetsmiljö i skolan. I varje klass utses två klassföräldrar till skolrådet som representerar vårdnadshavarna. Eleverna representeras av elevrådets ordförande och personalen representeras av rektor och en lärare från kollegiet.

Alla föräldrar kan kontakta sin klassförälder om man vill att någon speciell fråga skall lyftas i skolrådet och/eller föras vidare till utbildningschefen eller förbundsstyrelsen.

7.4 Föräldramöte

I början av läsåret hålls ett gemensamt föräldramöte. Årets möte hålls tisdag 14.9.2020.

7.5 Måndagsblad

Kanslisten skriver ett måndagsblad med aktualiteter för veckan som sätts upp på Wilma.

8 Bibliotek

Målsättningen är att skolans bibliotek ska bidra till att utveckla elevernas läslust, läsförståelsespråk och kunskapsinhämtning. Bibliotekets bestånd ska vara av sådan art att det erbjuder eleverna litteratur anpassad till deras egna förutsättningar och uppmuntrar till vidare läsning. Bibliotekets verksamhet bör vara en integrerad del av undervisningen och samarbete sker kontinuerligt med svenskundervisningen i första hand. Bibliotekarien inspirerar och handleder till rätt val av bok samt ansvarar för inköp av aktuell skön- fack- och pedagogisk litteratur.

Biblioteket är öppet för lån under skoldagarna. Lånetiderna är generösa och påminnelser om försenade lån skickas ut via Wilma eller sker genom muntlig påminnelse. Skolans bibliotek ingår i det samåländska bibliotekssystemet Katrina, det innebär att med lånekort och PIN-kod kan eleverna kontrollera sina lån via Internet.

9 Timfördelning

I landskapsförordningen om barnomsorg och grundskola har en timfördelning för alla grundskolor i landskapet fastställts. I läroplanen finns en rekommendation om hur timmarna ska fördelas mellan de olika ämnena och årskurserna. Rekommendationen ska följas på alla skolor där det är möjligt. Där det är organisatoriskt och ändamålsenligt att fördela timmarna på annat sätt kan det göras men med en motivering som ska bifogas i arbetsplanen. I rekommendationen om timfördelningen har särskild vikt lagts vid att alla läroämnen ska finnas på varje årskurs.

Timfördelning åk 7-8

Ämne/ Årskurs	1	2	3	4	5	6	1-6	7	8	9	7-9	1-9
Svenska/svenska som andraspråk							34	3	3	3	9	43
Matematik							24	3	3	4	10	34
Miljö- och naturkunskap							18				17	35
Omgivningskunskap					-	-	11	-	-	-		
Biologi	-	-	-	-			2	2	1	1	5	
Geografi	-	-	-	-			2	1	1	1	3	
Fysik	-	-	-	-				1	1	1	3	
Kemi	-	-	-	-			2	1	1	1	3	
Hälsokunskap	-	-	-	-			1	1	1	1	3	
Samhällsorientering							10				11	21
Religion och livsåskådningskunskap							6	1	1	1		
Historia	-	-	-				3	1	2	1		
Samhällskunskap	-	-	-	-			1	1	1	2		
Konst- och färdighetsämnen							42 (32+10)				19 (16+3)	61
Musik							6	1	1	0,5	2,5	
Bildkonst							6	1	1	0,5	2,5	
Slöjd							8	2	1	1	4	
Idrott							12	2	2	2	6	
Hemkunskap		-	-	-	-	-	-	1,5	1,5	1	4	
Engelska (A1)	-	-					8			2	7	15
Elevhandledning								0,5	0,5	1	2	2
TOTALT							136				75	211
Tillvalsämnen							4				11	11 (15)
Tillvalsämne 1												
Tillvalsämne 2												
Tillvalsämne 3												
Tillvalsämne 4												
A2 språk (finska, franska, ryska, spanska, tyska)	-	-	-	-				3	3	3	9	
B2 språk (finska, franska, ryska, spanska, tyska)	-	-	-	-	-	-		2	2	2	6	
TOTALT							136– 146/150				86– 90/96	222– 236/246

Timfördelning för läsåret: 2021–2022 åk 9		Skolans namn: Godby högstadieskola				
Föreskrivet timantal i läroplanen		Timmar				
Läroämne eller ämneshelhet	under tre läsår	Åk 7	Åk 8	Åk 9		
	Åk 7-9	Per v	Per v	Per v		
Svenska	8	2,5	3	2,5		
Matematik	10	3	3	4		
Naturkunskap						
Biologi	5	3		2		
Geografi	3	1	2			
Hälsokunskap	3	1	1	1		
Fysik	3	1	1	1		
Kemi	3	1	1	1		
Samhällskunskap						
Religions- /	3	1		2		
livsåskådningskunskap	3	1		2		
Samhällskunskap	3			3		
Historia	4	2	2			
Konst och färdighetsämnen						
Musik	2	0,5	1	0,5		
Bildkonst	2	1	1	0		
Slöjd	3	2		1		
Hemkunskap	3	0,5	2,5			
Gymnastik och idrott	6	2	2	2		
Engelska (A1)	7	2	3	2		
Elevhandledning	2	0,5	0,5	1		
Gemensamma läroämnen	70	24	23	23		
Valfria läroämnen /		1	2	2		
Tillvalsämnen (V/T)	5					
*)						
Frivilligt språk (A2)	9	3	3	3	3	
Frivilligt språk (B1)	6	2	2	2	2	
Frivilligt språk (B2)	4					
Sammanlagd undervisning	81–90	25	25	25	25	
Elever med frivilligt språk	-96	30	30	30	30	
*) Inom gruppen valfria läroämnen tillval svenska och tillval engelska						
<u>och frivilliga språk anges.</u>						
(V/T) För skolan valfria läroämnen eller tillvalsämnen för eleven.						
(A1, A2) Språk som inleds på lågstadiet. (A1) Engelska. (A2) Finska, franska eller tyska.						
(B1, B2) Språk som inleds på högstadiet, åtminstone ett av språken finska, tyska eller franska skall erbjudas som frivilligt språk.						

9.1 Språkprogrammet

Språk och tillval

Åk 9		Skriv- och lässtrategier	Studieteknik	Idrott
A-finska	Tillval A			
Åk 8		Läs- och skrivstrategier	Studieteknik	Idrott
A-finska	Tillval A			
Åk 7		Skriv- och lässtrategier	Studieteknik	Idrott
A-finska	Tillval A			
Åk 9		Engelska	Svenska	
B-språk 9	Tillval B			
Åk 8		Engelska	Träslöjd	Syslöjd
B-språk 8	Tillval B			
Åk 7		Matte	Rörelse och idrott	Bild
B-språk 8	Tillval B			

A-språk 3 vt, B-språk 2 vt.

10 Stoffdel

10.1 Allmänna ämnen

10.1.1 Svenska

I svenskan arbetar vi genomgående med de fyra grundstenarna läsa, skriva, tala och lyssna.

Årskurs 7

Att lyssna och tala

Diskussioner och samtal med fokus på aktivt och respektfullt lyssnande samt självreflektion över styrkor och svagheter som kommunikatör.

Muntlig presentation med genomgång av presentationsteknik och retorik efterföljs av självrespons och eventuell kamratrespons. Kan eventuellt göras som tvärgruppsredovisning eller inför halvklass.

Att läsa och tolka texter

Genomgång av läsförståelsestrategier till fakta- och skönlitterära texter.

Läsning och reflekterande arbete kring lästa böcker utifrån etiska aspekter samt textanalytiska begrepp. 2 böcker per termin.

Litteraturen under läsveckorna fokuserar på nätetikett och omvärlden.

Läsning av texter inom olika genrer och genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren. Genrer: sagor, faktatexter, självbiografiskt, brev, ungdomslitteratur och serier.

I läsningen fokuseras även på texters olika syften och mottagare, t.ex. sensmoral i fabler.

Att skriva

Skrivandet utgår från skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras gemensamt och individuellt.

Skrivövningar - skrivregler såsom skiljetecken, repliker, styckeindelning, meningsbyggnad och litterär gestaltning.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på syfte och språkliga drag som är utmärkande för genren. Genrer: brev, självbiografiskt, skönlitteratur: sagor och serier, faktatext samt instruerande och analyserande text.

Produktion av texter där bild, text och layout samverkar bland annat i samband med självbiografiskt skrivande.

Referera - göra sammandrag över innehållet i texten med hjälp av nyckelord.

Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Diskussion och övningar kring formellt och informellt språk samt samt etiska och moraliska aspekter av språkbruk och yttrandefrihet.

Bibliotekskunskap

Litteraturkunskap: Fakta om sagor, genrekunskaper och textanalytiska begrepp; tema och budskap, karaktärer, samt dialog

Ordkunskap: alfabetet, ordlistor, ordspråk, talesätt och åländsk dialekt

Källkritik: granska och jämför webbsidor, källhänvisningar, upphovsrätt

Grammatik: ordklasser (substantiv, adjektiv, verb, pronomen, prepositioner och räkneord) och satsdelar (subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad)

Drama och improvisationer - övningar

Arbetsätt:

Undervisningen utgår från ett vidgat textbegrepp vilket innebär att vi förutom skriven text arbetar med till exempel bilder, rörliga bilder, film, ljud och illustrationer inom läsningen och textproduktionen. Läsningen genomförs både som gemensam och enskild läsning. Minst en gemensam bok läses under året. Differentiering inom läsningen praktiseras då eleven läser litteratur som är lagom utmanande för den enskilda eleven.

Texter produceras minst en gång per termin enligt hela skrivprocessen (se ovan) och annars utifrån delar av den. Detta formativa arbetssätt innebär en differentiering i skrivundervisningen.

Modellerande är en viktig beståndsdel vid inläringen av läsförståelsestrategierna. I arbetet med skrivande och läsning används genrep pedagogik för att eleverna ska få grepp om genretypiska drag.

Diskussioner och samtal kring litteratur, språk och olika uppgifter utgår ofta från EPA.

Även traditionell katederundervisning med genomgångar och föreläsningar genomförs.

Enskilt arbete och grupparbete genomförs.

Årskurs 8

Att lyssna och tala

Diskussioner och samtal med fokus på aktivt och respektfullt lyssnande samt självreflektion över styrkor och svagheter som kommunikatör.

Planering, förberedelse och inspelning av bokpodd utifrån t.ex. etiska frågeställningar kring läst bok och retoriska medel.

Muntlig presentation i grupp med genomgång av presentationsteknik och retorik efterföljs av självrespons och eventuell kamratrespons.

Skapande av multimodala texter genom inspelning med journalistiskt innehåll i samband med journalistiskt skrivande.

Att läsa och tolka texter

Repetition och tillämpning av lässtrategier till fakta- och skönlitterära texter.

Läsning och reflekterande arbete kring lästa böcker utifrån etiska aspekter samt textanalytiska begrepp. 2 böcker per termin.

Läsning och analysering av texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren. Genrer: journalistiska texter, faktatexter, fantastik, poesi, ungdomslitteratur och noveller.

Litteraturen under läsveckorna fokuserar på genren fantastik samt kärlek och identitet.

I läsningen fokuseras även på texters olika syften och mottagare, t.ex. de journalistiska texternas syften.

Att skriva

Skrivandet utgår från skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras gemensamt och individuellt.

Skrivövningar kring litterär gestaltning och beskrivningar.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på syfte och språkliga drag som är utmärkande för genren.

Genrer: journalistiska texter såsom artiklar och recensioner, fackuppsats, beskrivningar, fantastiknoveller samt analyserande och reflekterande text.

Produktion av texter där text, bild, layout, ljud och eventuellt rörlig bild samverkar i samband med journalistiskt skrivande.

Referera - göra sammandrag över innehållet i texten med hjälp av nyckelord.

Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Repetition av formellt och informellt språk samt etiska och moraliska aspekter av språkbruk och yttrandefrihet från åk 7.

Övningar och diskussioner om skillnaden mellan talspråk och skriftspråk.

Litteraturkunskap: Fakta om fantastik, journalistik, genrekunskaper och textanalytiska begrepp; repetition från åk 7 samt fabel, dramaturgiska kurvan, språk och tid.

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbetet men även explicit genom uppgifter vars huvudsyfte är att utvidga ordförrådet.

Källkritik: granska och jämför webbsidor, nyheter, källhänvisningar, objektiva skrivande och upphovsrätt.

Grammatik: ordklasser (repetition från åk 7 + adverb, pronomen, konjunktioner, subjunktioner, interjektioner) och satsdelar (repetition från åk 7 + adverbial, agent)

Arbetsätt:

Undervisningen utgår från ett vidgat textbegrepp vilket innebär att vi förutom skriven text arbetar med till exempel bilder, rörliga bilder, film, ljud och illustrationer inom läsningen och textproduktionen.

Läsningen genomförs både som gemensam och enskild läsning. Minst en gemensam bok läses under året. Differentiering inom läsningen praktiseras då eleven läser litteratur som är lagom utmanande för den enskilda eleven.

Texter produceras minst en gång per termin enligt hela skrivprocessen (se ovan) och annars utifrån delar av den. Detta formativa arbetsätt innebär en differentiering i skrivundervisningen.

Modellerande är en viktig beståndsdel vid inläringen av läsförståelsestrategierna. I arbetet med skrivande och läsning används genrepdagagogik för att eleverna ska få grepp om genretypiska drag.

Diskussioner och samtal kring litteratur, språk och olika uppgifter utgår ofta från EPA.

Även traditionell katederundervisning med genomgångar och föreläsningar genomförs.

Enskilt arbete och grupparbete genomförs.

Årskurs 9

Att lyssna och tala

Diskussioner och samtal med fokus på aktivt och respektfullt lyssnande samt självreflektion över styrkor och svagheter som kommunikatör.

Enskild muntlig presentation med genomgång av presentationsteknik och retorik efterföljs av självrespons och eventuell kamratrespons.

Inspelning av boktips.

Att läsa och tolka texter

Repetition och tillämpning av lässtrategier till fakta- och skönlitterära texter.

Läsning och reflekterande arbete kring lästa böcker utifrån etiska aspekter samt textanalytiska begrepp. 1-2 böcker per termin.

Läsning och analysering av texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren. Genrer: Noveller, faktatexter, argumenterande texter, deckare, ungdomslitteratur, klassiker och poesi.

Litteraturen under läsveckorna fokuserar på profilerna samt deckare.

I läsningen fokuseras även på texters olika syften och mottagare, t.ex. argumenterande texter.

Att skriva

Skrivandet utgår från skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras gemensamt och individuellt.

Skrivövningar kring litterär gestaltning.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på syfte och språkliga drag som är utmärkande för genren.

Genrer: Noveller, uppsats, argumenterande texter, deckare, poesi samt analyserande och reflekterande text.

Språklära, språkbruk, litteratur och källkritik

Reflektioner och påminnelser kring anpassning av språkbruk i olika situationer.

Litteraturkunskap: Fakta om deckare, deckarförfattare och litteraturhistoriska epoker, genrekunskaper och textanalytiska begrepp; repetition från åk 7 och 8 samt berättarperspektiv och symboler.

Delar ur det åländska litteraturutbudet läses och diskuteras.

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbetet men även explicit genom uppgifter vars huvudsyfte är att utvidga ordförrådet.

Källkritik: granska och jämför åsikter och fakta, olika slags argument, objektivt skrivande, källhänvisningar.

Lyssna, läsa och analysera de nordiska språken.

Genomgång av svenska språkets historia och utveckling samt åländska, svenska och finlandssvenska dialekter.

Grammatik utifrån elevernas behov: repetition av ordklasser och satsdelar inför vidare studier, alternativt arbete med läsning och skrivning.

Arbetsätt:

Undervisningen utgår från ett vidgat textbegrepp vilket innebär att vi förutom skriven text arbetar med till exempel bilder, rörliga bilder, film, ljud och illustrationer inom läsningen och textproduktionen.

Läsningen genomförs både som gemensam och enskild läsning. Minst en gemensam bok läses under året. Differentiering inom läsningen praktiseras då eleven läser litteratur som är lagom utmanande för den enskilda eleven.

Texter produceras minst en gång per termin enligt hela skrivprocessen (se ovan) och annars utifrån delar av den. Detta formativa arbetsätt innebär en differentiering i skrivundervisningen.

Modellerande är en viktig beståndsdel vid inläringen av läsförståelsestrategierna. I arbetet med skrivande och läsning används genrepdagodik för att eleverna ska få grepp om genretypiska drag.

Diskussioner och samtal kring litteratur, språk och olika uppgifter utgår ofta från EPA.

Även traditionell katederundervisning med genomgångar och föreläsningar genomförs.

Enskilt arbete och grupparbete genomförs.

10.1.2 Svenska som andraspråk

Svenska som andraspråk

Årskurs 7

Innehåll

Tala och lyssna

Olika kommunikationssituationer

Ta och ge respons

Muntliga presentationer

Grundläggande uttalsmönster

Läsa

Läsa och analysera texter inom olika genrer

Genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Lässtrategier

Läsförståelsestrategier och vidgad ordförståelse

Läsning och reflektion kring lästa texter.

Skriva

Producera texter inom olika genrer med fokus på språkliga strukturer som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons

Grundläggande skrivregler (skiljetecken, stycke-, menings- och satsstrukturer).

Ordförråd, fraseologi.

Språklära

Grammatik: ordklasser (substantiv, adjektiv, verb, pronomen och räkneord) och satsdelar (subjekt, predikat, objekt, predikatsfyllnad), ordföljd och rättstavning.

Skillnader mellan talspråk och skriftspråk

Ordkunskap

Källkritik: söka och jämföra källor, källhänvisning

Etiska och moraliska aspekter på språkbruk

Samhälle och kultur

Kultur och miljö i närsamhället

Litteraturkunskap: textanalytiska begrepp, genrekunskaper (film och teater).

Bibliotekstjänster

Arbetsätt

Teorigenomgångar, strategier för och övning i läs- och hörförståelse, uttalsövningar, muntliga presentationer, läs- och reflektionsövningar, ordkunskapsövningar, grammatikövningar, film eller filmklipp, arbete enskilt, i par eller grupp, projektarbeten, skriftlig textproduktion inom olika genrer, ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 8

Innehåll

Tala och lyssna

Bokpodd kring läst bok

Skapande av multimodala texter

Muntliga presentationer

Grundläggande uttalsmönster

Läsa

Läsa och analysera texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Lässtrategier till faktatexter

Läsning och reflektion kring lästa böcker

Skriva

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på språkliga strukturer samt ord som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons.

Grundläggande skrivregler repeteras.

Skrivövningar

Produktion av texter där text, bild, layout, ljud och eventuellt rörlig bild samverkar.

Bokrecensioner

Språklära

Skillnader mellan formellt och informellt språk

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbetet

Källkritik: granska och jämföra källor, bedöma dess tillförlitlighet, källhänvisningar.

Grammatik: ordklasser (repetition från åk 7 + adverb, pronomen, konjunktioner, subjunktioner, interjektioner) och satsdelar (repetition från åk 7 + adverbial, agent)

Samhälle och kultur

Kulturell mångfald (kultur- och samhällsfenomen från olika tider och olika håll i världen).

Litteraturkunskap: textanalytiska begrepp, genrekunskaper (skönlitterär text)

Drama och improvisationer - övningar

Bibliotekstjänster

Arbetsätt

Teorigenomgångar, diskussioner, strategier för och övning i läs- och hörförståelse, uttalsövningar, skapande av bokpodd och multimodala texter, muntliga presentationer, läs- och reflektionsövningar, grammatikövningar, skrivövningar och textproduktion inom olika genrer, övningar i språkbruk, film eller filmklipp, dramatisering, arbete enskilt, i par eller grupp, projektarbeten, ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 9

Innehåll

Tala och lyssna

Enskild muntlig presentation med genomgång av presentationsteknik

Självrespons.

Skapande av multimodala texter där text, bild och ljud samverkar.

Grundläggande uttalsmönster

Läsa

Läsa och analysera texter inom olika genrer samt genomgång av språkliga drag som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Lässtrategier till skönlitterära texter

Läsa och reflektera kring lästa böcker utifrån etiska aspekter.

Skriva

Skrivprocessen innehållande planering, disposition, första utkast, bearbetning och respons. Träning i att både ta emot och ge respons genomförs.

Grundläggande skrivregler repeteras.

Produktion av texter inom olika genrer med fokus på språkliga strukturer samt ord som är utmärkande för genren (återgivande, berättande, beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande).

Språklära

Ordkunskap: integrerad i läs- och skrivarbeten

Källkritik: söka och jämföra information från olika källor samt bedöma dess tillförlitlighet, källhänvisningar

Analysa och jämföra svenska med andra språk.

Genomgång av svenska språkets historia och utveckling.

Grammatik: repetition från åk 7 och 8 .

Samhälle och kultur

Kulturell mångfald (kultur- och samhällsfenomen från olika tider och olika håll i världen).

Litteraturkunskap: textanalytiska begrepp, genrekunskaper (litteraturhistoriska epoker)

Bibliotekstjänster

Arbetsätt

Teorigenomgångar, diskussioner, strategier för och övning i läs- och hörförståelse, uttalsövningar, skapande av multimodala texter, muntliga presentationer, läs-, analys och reflektionsövningar, grammatikövningar, skrivövningar och textproduktion inom olika genrer, film eller filmklipp, arbete enskilt, i par eller grupp, projektarbeten, ämnesöverskridande arbete.

10.1.3 Matematik

Årskurs 7

Innehåll

Matematiskt tänkande

- analys av matematiska problem
- beroendeförhållanden
- tolkningar av matematisk text
- bedömning av resultatens rimlighet
- matematik i vardagen
- samband, regler och mönster

Tal och räkneoperationer

- repetition av grundläggande begrepp och räkneoperationer
 - o uträkningar med tal i decimalform
 - o räknesättens ordningsföljd o algoritmer
- skriva och förenkla algebraiska uttryck
- grundläggande procenträkning
- addition och subtraktion med negativa tal
- bråkräkning i addition och subtraktion
- grundläggande ekvationer

Geometri och mätning

- repetition av geometriska begrepp
- massa, längd, area och volymenheter (litersystemet)
- tidsenheter
- vinkelsatser
- olika typer av trianglar och parallelogram
- beräkning areor av månghörningar
- cirkelns delar och omkrets
- skala - enkel behandling av proportionaliteter, pris och hastighet
- enhetsbyten

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- statistiska begrepp som medelvärde, typvärde, median och spridning
- beräkning av oberoende sannolikheter
- insamling och strukturering av information och tillverkning av diagram
- kodning och programmering

Årskurs 8

Innehåll

Matematiskt tänkande

- analys av matematiska problem
- beroendeförhållanden
- tolkningar av matematisk text
- bedömning av resultatens rimlighet
- matematik i vardagen
- samband, regler och mönster

Tal och räkneoperationer

- repetition av grundläggande begrepp och räkneoperationer
- tolka och förenkla algebraiska uttryck
- användning av formler
- samband
 - o koordinatsystem
 - o grafer
- tillämpning av procenträkning
- de fyra räknesätten för negativa tal och bråk
- ekvationer med variabel i båda leden
- ekvationer med parenteser
- potens
- tiopotenser med positiv och negativ exponent

Geometri och mätning

- repetition av grundläggande begrepp
- area av cirkeln
- begränsningsarea
- volym av rätblock

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- statistiska begrepp som frekvens och relativ frekvens
- tolkning och analys av information och diagram
- programmering i kalkylprogram

Arbetsätt

Årskurs 9

Innehåll

Matematiskt tänkande

- analys av matematiska problem
- beroendeförhållanden
- tolkningar av matematisk text
- bedömning av resultatens rimlighet

- matematik i vardagen
- samband, regler och mönster

Tal och räkneoperationer

- repetition av grundläggande begrepp och räkneoperationer
- fördjupning av algebraiska uttryck
- fördjupning av procenträkning
- introduktion till kvadratrötter
- beräkningar med kvadratroten och förenkling av kvadratrotsuttryck
- förstegradsfunktion
- ekvationssystem
- ekvationer med tillämpningar
- introduktion till enkla andragsgradsekvationer
- fyra räknesätten för tiopotenser med positiv och negativ exponent
- Endast för vitsord 10*
- ekvationer med nämnare
- kvadreringsreglerna och konjugatregeln
- faktorisering av algebraiska uttryck

Geometri och mätning

Pythagoras sats

- Pythagoras sats med ekvation
- likformighet och skala
- mantelytor
- rymddiagonal
- volym av prisma, cylinder, kon, pyramid och klot

Informationsbehandling, statistik och sannolikhet

- beräkning av beroende sannolikheter
- kodspråk

Arbetsätt

10.1.4 Biologi

Årskurs 7

Innehåll

Natur och miljö

- grundläggande systematik
- växt- och djurcellen struktur och funktion
- grundläggande systematik
- organismernas uppbyggnad, livsmiljöer och funktioner:
- mikroorganismer, växter, svampar, lavar, ryggradslösa djur, fiskar, fåglar och däggdjur
- artkännedom
- evolutionens grundläggande drag
- mikroorganismer: bakterier och virus

En hållbar utveckling

- hållbart fiske
- globala miljöhot

Arbetsätt

-teorigenomgångar, diskussioner, grupparbete, individuella skriftliga arbeten, demonstrationer, fältarbete med digital insamling av flora, dissektioner, användning av mikroskop

Årskurs 8

Innehåll

Natur och miljö

- Östersjöns särart som hav
- nyckelarter i Östersjön
- grunderna i skogsvård och skogsbruk
- skogens ekosystem, skogstyper, växtskikt och djurliv
- näringsskedjor i havet och skogen
- artkännedom

En hållbar utveckling

- ekosystemtjänster
- ett hållbart skogsbruk
- hot mot Östersjön som ekologiskt system och skyddsåtgärder
- kretslopp och avfallshantering
- naturvård och avfallshantering

Arbetsätt

-teorigenomgångar, diskussioner, grupparbete, individuella skriftliga arbeten, demonstrationer, fältarbete med digital insamling av flora, användning av mikroskop

Årskurs 9

Innehåll

Kropp och hälsa

- människans anatomi och fysiologi
- mikroorganismer: bakterier och virus
- cellens uppbyggnad samt organellernas funktion
- grunderna i genetik och genteknologi

En hållbar utveckling

- ekosystemtjänster
- globala miljöhot
- naturvård och naturskydd
- biologisk mångfald
- användande av naturresurser ur ett hållbart perspektiv

Arbetsätt

-teorigenomgångar, diskussioner, grupparbete, individuella skriftliga arbeten, demonstrationer, användning av mikroskop, laborationer

10.1.5 Geografi

Årskurs 7

Innehåll

Planeten Jorden

Geografens arbete

Olika geodata

Kartor, projektioner, symboler, skalor, gradnätet

Uppkomsten av dygn, månader och årstider

Jordens sfärer

Hydrologi och klimatologi

Jordens vattenresurser och kretslopp

Miljöpåverkan och vattenförbrukning

Nederbörd

Vindar

Havsströmmar

Extremväder

Uppkomsten av vegetationszoner

Klimatförändringarnas påverkan

Geologi

Jordklotets uppbyggnad och utveckling

Plattektonik och dess påverkan och effekter

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, bilder, modeller, filmer, individuella arbeten, projektarbeten, gruppdiskussioner.

Årskurs 8

Innehåll

Jordens befolkning

Befolkningsutveckling i olika delar av världen samt konsekvenser av olika befolkningspyramider

Hållbar utveckling (ekonomisk, social, kulturell och ekologisk)

Migration, urbanisering och invandring

Mångkulturellt samhälle och kulturkrockar

Minoritetsfolk i världen

Jordens resurser och försörjning

Förnybara och icke förnybara naturresurser, dess påverkan och utveckling:

Skogsbruk

Gruvdrift

Fossila bränslen

Jordbruk

Fiske

Arbete och konsumtion

Industri och robotisering

Service och turism

Transport

Konsumtionssamhället och dess konsekvenser

Fördelningen mellan resurser, produktion och konsumtion på jorden

BNP

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, bilder, modeller, filmer, individuella arbeten, projektarbeten, gruppdiskussioner, grupparbeten, föredrag.

Årskurs 9

Innehåll

Finlands geodata:

Berggrund, jordmån och naturlandskap

Erosionens påverkan på landskapet

Klimat och väder samt klimatförändringarnas konsekvenser

Befolkningsdata, språk och kultur

Näringsar i Finland förr, idag och i framtiden

Finland i världen, Europa och Norden

Finland i ett internationellt perspektiv

Repetition av Europas och Nordens geografi och kartor.

Istiden

Orsaker till istider

Senaste nedisningen

Spår av istider i vår närmiljö

Hur planerar man ett samhälle?

Hur har staden förändrats genom tiden?

Vilka krav finns i framtidens samhällen?

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, bilder, modeller, filmer, individuella arbeten, projektarbeten, gruppdiskussioner, grupparbeten, föredrag.

10.1.6 Fysik

Gemensamt för alla årskurser är:

Laborationer, läsa och förstå laborationsanvisningar, redovisa och tolka resultat digitalt eller på annat sätt.

Säkerhet och handhavande, terminologi.

Årskurs 7

Innehåll

Storheter och mätningar

- Tid och tidmätning, längd och längdmätning
- Area och volym, massa och tyngd

Materien

- Materien och dess beståndsdelar, elementarpartiklar
- Materien och temperaturförändringar
- Densitet

Mekanik

- Kraft, tyngd och tryck
- Mätning av krafter
- Tyngdpunkt och stabilitet
- Tid och rörelse

Elektricitet och magnetism

- Statisk elektricitet och elektriska fält
- Ledare och isolatorer
- Elektrisk ström, spänning och resistans
- Strömkretsar
- Elsäkerhet och olika sätt att skydda sig för elektricitet
 - Energiproduktion och miljöpåverkan
 - Förnybara och icke förnybara energikällor
 - Aktuell energidebatt i media

Solsystemet

- Vårt planetsystem, jorden, månen och solen
- Rymdfärder
- Aktuell forskning

Arbetsätt

Teorigenomgångar, demonstrationer, laborationer, diskussioner, enskilt arbete, pararbete och grupparbete. Individuella skriftliga arbeten.

Årskurs 8

Innehåll

Mekanik

- Enkla maskiner, arbete, effekt och energiprincipen
- Friktion

Värme

- Temperatur och fasomvandling
- Värmespridning
- Värmemotorer
 - energiproduktion och miljöpåverkan
 - förnybara och icke förnybara energikällor
 - aktuell energidebatt i media

Elektricitet och magnetism

- Energi, effekt och elförbrukning

- Magneter och magnetism
- Elektricitet och magnetism
- Elektriska apparater

Akustik

- Alstring av ljud, ljudstyrka, frekvens och våglängd
- Ljudets hastighet, överföring och lagring av ljud
- Enkla musikinstrument

Optik

- Ljusets utbredning och hastighet
- Ljusstyrka och belysning
- Reflexion och brytning, speglar, linser och optiska fibrer
- Färger, spektra och polariserat ljus
- Optiska instrument
- Optiska naturfenomen

Arbetsätt

Teorigenomgångar, demonstrationer, laborationer, diskussioner, enskilt arbete, pararbete och grupparbete. Individuella skriftliga arbeten.

Årskurs 9

Innehåll

Mekanik

- Sammansättning av krafter och tröghet
- Hastighet och acceleration
- Fritt fall och luftmotstånd
- Rymdfärder

Strålnings- och kärnfysik

- Elektromagnetisk strålning
- Atomnummer, masstal och isotoper
- Detektering av strålning
- Fission, fusion, kärnreaktorer och kärnvapen
- Energitillagring och miljöpåverkan
- Förnybara och icke förnybara energikällor
 - Aktuell energidebatt i media

Elektronik

- Elektronrör, halvledare och deras egenskaper
- Transistorer och andra elektroniska komponenter
- Olika kommunikationsmedel

Astronomi

- Forna tiders världsbild jämfört med vår världsbild av idag
- Stjärnor, stjärnbilder, galaxer och andra företeelser i universum
- Avstånd i rymden
- Rymdfärder

Arbetsätt

Teorigenomgångar, demonstrationer, laborationer, diskussioner, enskilt arbete, pararbete och grupparbete. Individuella skriftliga arbeten.

10.1.7 Kemi

Årskurs 7

Innehåll

Avsnitt 1 Säkerhet och blandningar. Vad är kemi?

- säkerhet i laboratoriet
- varningsmärkningar
- fast, flytande, gas
- luften, syre, väte, koldioxid
- ämnens egenskaper

Avsnitt 2 Grundämnen och kemiska föreningar

- atomer, molekyler, kemiska beteckningar och reaktionsformler
- grundämnen
- kemiska föreningar
- kemiska reaktioner med syre och svavel
- blandningar, lösningar, vattnets egenskaper
- olika sätt att separera och rena

Avsnitt 3 Syror och baser

- pH-skalan
- indikatorer
- Starka och svaga syror, egenskaper och användning
- Starka och svaga baser, egenskaper och användning

Avsnitt 4 Salter

- neutralisation syra/bas
- hur bildas salter olika framställningsmetoder
- viktiga salters handelsnamn och deras användning

- salternas kemiska uppbyggnad

Arbetsätt

Vi använder Titano Kemi från Gleerups förlag som läromedel i åk 7.

laborationer med laborationsrapporter

Katederundervisning

Årskurs 8

Innehåll

Avsnitt 1 Organisk kemi

- grundämnet kol i olika former
- enkla kolföreningar
- kolets kretslopp och fotosyntesen
- kolväten och bränslen, framställning och vår användning i vardagen
- miljökonsekvenser av vår användning av fossila bränslen
- aktuell forskning och nya upptäckter

Avsnitt 2 Alkoholer, organiska syror och estrar

- alkoholer i vår vardag egenskaper och användning
- organiska syror i vår vardag
- estrar
- historia om tex Nobel

Avsnitt 3 Mat

- vad finns i vår mat
- kolhydrater, socker, stärkelse, cellulosa
- protein
- fett
- tillsatser i vår mat
- livsmedelskemi

Avsnitt 4 Vardagskemi

- vardagskemikalier
- tvål och tvättmedel
- hygienartiklar, miljöproblem och kemikalier i dessa
- varudeklarationer
- plast, polymerer: egenskaper och användning, miljöproblem
- glas: framställning, egenskaper och användning
- papper: tillverkning, egenskaper och användning
- allt är kemi...

Arbetsätt

Vi använder eget material samt det webbaserade Din kemi som läromedel
 laborationer med laborationsrapporter
 Katederundervisning

Årskurs 9

Innehåll

Avsnitt 1 Periodiska systemet

- periodiska systemet, hur fungerar det
- grundämnenas egenskaper och elektronkonfiguration
- isotop, atomvikt, masstal, molbegreppet
- kemiska beräkningar

Avsnitt 2 Elektrokemi och metaller

- reduktion/ oxidation
- metallernas spänningsserie
- galvaniska element
- korrosion och rostskydd
- batterier
- elektrolys
- metaller och metallframställning

Avsnitt 3 Eld

- varför brinner det? brandtriangeln
- brandsläckning och skydd mot brand
- larmfunktioner vad gör jag om det börjar brinna

Avsnitt 4 Miljö

- förorening/ luftföroreningar
- växthuseffekten
- vattenrening, vårt dricksvatten och avlopp
- tungmetaller och miljögifter
- produkters livscykel och återvinning

Arbetsätt

Vi använder eget material samt det webbaserade Din kemi som läromedel
laborationer med laborationsrapporter
Katederundervisning

10.1.8 Hälsokunskap

Årskurs 7

Innehåll:

***Fysiskt, psykiskt och socialt välmående**

- vad är hälsa
- hälsa och medier
- sömn och rekreation
- hygien och egenvård
- ergonomi i vardagen

***Uppväxt och utveckling**

- vänskap och tillit
- känslor och relationer

***Hållbar livsstil**

- beroende: tobaksprodukter och spel, lagstiftning

Arbetsätt

- teorigenomgångar
- diskussioner och praktiska övningar
- enskilt arbete, pararbete och grupparbete
- individuella skriftliga arbeten
- bilder, filmer och demonstrationer

Årskurs 8

Innehåll:

***Fysiskt, psykiskt och socialt välmående**

- kost och näringsrekommendationer
- infektionssjukdomar
- folksjukdomar
- förebyggande av sjukdomar

***Uppväxt och utveckling**

- puberteten ur ett fysiologiskt och psykologiskt perspektiv
- könsorganens anatomi (i samarbete med biologi)
- sexualitet och sexuell hälsa
- HBTQIA
- personlig integritet, respekt och samtycke
- preventivmedel och könssjukdomar
- sexualbrott, sexuella rättigheter
- porr
- graviditet
- abort, ofrivillig barnlöshet

***Hållbar livsstil**

- hälsoaspekter i media och hälsotrender
- beroende: alkohol och droger, lagstiftning

Arbetsätt

- teorigenomgångar
- diskussioner och praktiska övningar
- enskilt arbete, pararbete och grupparbete
- individuella skriftliga arbeten
- bilder, filmer och demonstrationer

Årskurs 9

Innehåll:

***Fysiskt, psykiskt och socialt välmående**

- kroppens rörlighet; skelett och muskulatur (i samarbete med biologi)
- stress
- motion och träning
- ergonomi i vardagen
- psykiska störningar

***Hållbar livsstil**

- säkerhet i nödsituationer och första hjälpen
- egenvård och skador
- mental träning och positiv psykologi

Arbetsätt

- teorigenomgångar
- diskussioner och praktiska övningar
- enskilt arbete, pararbete och grupparbete
- individuella skriftliga arbeten
- bilder, filmer och demonstrationer
- besök till motionsanläggning

10.1.9 Religion- och livsåskådningskunskap

Årskurs 7

Innehåll

Människors tro och traditioner

- Forskning
- Riter i olika kulturer
- Myter i världen
- Skriftlösa religioners särdrag och påverkan på populärkulturen
- Manligt och kvinnligt genom religionshistorien
- Tankar i en ateistisk världssyn

Judendomen

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt det judiska samhället
- Begrepp och symboler

Etik

- svåra frågor i livet i livet och samhället
- Konsekvenser av val

Asatro, grekisk mytologi och de första vetenskapsmännen

- Religionens påverkan på det dåtida samhället
- Myter
- Spår av tron och kulturen i dag

Kristendomen

- Nya testamentets berättelser
- Religionens tidiga historia
- Centrala tankegångar

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, Klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, redovisningar för varandra, bilder, modeller, filmer

Årskurs 8

Innehåll

Kristendomen

- Katolska kyrkan

- Ortodoxa kyrkan
- Protestantiska kyrkor och kyrklighet i Norden
- Kristendomens påverkan i dagens värld

Etik

- Ansvar
- Frihet

Islam

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt religionens påverkan på samhället
- Begrepp och symboler

Religionskritik och sekularisering

- Historisk utveckling
- Vetenskap - religion, går det att kombinera?
- Hur skiljer sig tankarna i världen?

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, Klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer

Årskurs 9

Innehåll

Hinduism

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt religionen påverkan i samhället
- Begrepp och symboler

Buddhism

- Historia, utveckling och inom religiösa rörelser
- Riter och traditioner samt det buddhistiska samhället
- Begrepp och symboler

Nya religiösa rörelser

- Ursprung, utövning, mening
- Sektens särdrag och påverkan på individen

- Religions synkretism
- Religiösa trender och privat tro

Etik

- Att söka mening
- Dygd, normer och mål
- Identitet

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, Klassdiskussionen, diskussions- och argumentationsövningar, individuellt arbete, projekt, redovisningar för klass, bilder, modeller, filmer

10.1.10 Historia

Årskurs 7

Innehåll

Franska revolutionen och Napoleontiden: 1789–1815

- Revolutionerna
- Napoleontiden i Europa
- Den industriella revolutionen
- Ståndssamhället
- Demokratins framväxt
- 1808–1809 års krig
- Emigrationen

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, grupparbeten, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer och kartor

Årskurs 8

Innehåll

Nationalism och imperialism: 1815–1914

- Nationalismen
- Finland och Åland under ryska tiden
- Imperialismen

Första världskriget

- Orsaker
- Omfattning
- Teknikens framsteg
- Freden

Finlands inbördeskrig

- Rysslands revolutioner och sönderfall
- Inbördeskrigets orsaker
- Krigets grymheter
- Det självständiga Finland

Diktatur och depression

- Diktatur
- Nazism
- Kommunism
- Fascism
- Lapporörelsen
- Depression

Andra världskriget

- Orsaker
- Upptakten
- Europa
- Världen
- Förintelsen
- Den allierade segern

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, grupparbeten, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer och kartor

Årskurs 9

Innehåll

Finland under andra världskriget

- Vinterkriget

- Fortsättningskriget
- Lapplandskriget
- Finländarna i krigets tid
- Åland under andra världskriget
- Freden och dess pris

Från Kalla kriget till idag

- Kalla kriget
- Konflikter
- Vardagsliv och nöjen
- Finlands utveckling och förändring
- Sovjets sönderfall
- Finland och Åland från 1950-talet till idag

Koloniernas frigörelse och utveckling

- De före detta kolonierna
- Frihet men inte välstånd
- Terrorism
- Krig
- Den arabiska våren

Arbetsätt

Teoretiska genomgångar, klassdiskussionen, diskussionsövningar i mindre grupper, individuellt arbete, grupparbeten, projekt, redovisningar, bilder, modeller, filmer och kartor.

10.1.11 Samhällskunskap

Årskurs 7

Innehåll

Finlands styrelseskick
 Medborgerliga rättigheter och skyldigheter
 Mänskliga rättigheter
 Minoriteter och samhällsgrupper

Arbetsätt

Årskurs 8

Innehåll

Informationssamhället

Eleven vidareutvecklar sitt källkritiska tänkande och förståelse för media som påverkare. Eleven ska utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.

Medias roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer

Digitaliseringen i samhället

Lag och rätt

Eleven fördjupar sin förståelse för rättsväsendet

Medborgerliga rättigheter och skyldigheter - medborgartrygghet: rättssystem och säkerhetspolitik

Arbetsätt

Årskurs 9

Innehåll

Familjen och närsamhället

- familjelivets regler

- social hållbarhet

- aktörer och föreningar i lokalsamhället

- Ålands självstyrelse och samhällsstruktur

Ett demokratiskt samhälle

Politiska ideologier och opinionsbildning

Europeiska unionen och andra internationella samarbeten

Ekonomi och konsumtion

den privata ekonomin

offentlig ekonomi och välfärdssamhället grunderna i nationalekonomi

den globala ekonomin - arbetsmarknad

10.1.12 Musik

Årskurs 7

Innehåll

Musiklära och instrumentkännedom

Instrumentkännedom, olika orkestrar och deras instrument.

Notation och musikbegrepp.

Arbetsätt

Övningar med bl.a. Boom whackers och olika digitala hjälpmedel

Årskurs 8

Innehåll

Musicerande och musikskapande

Instrument- och bandspel

Ljudmiljöer

Arbetsätt

Egen komposition med hjälp av digitala medel, upphovsrätt etc

Årskurs 9

Innehåll

Musik i samhället

Musikhistoria från urbefolkningens musik till modern musik; musik som konst i olika kulturer, folkdans, sång

Arbetsätt

10.1.13 Bildkonst

Eleverna lär sig de grundläggande nyckelfärdigheterna i konst och design. De lär sig grunderna i teckning och lär sig sedan hur man använder olika tekniker för att förbättra sitt arbete, inklusive skiss, linje, arbete, ton, skuggning och färganvändning i Art.

- De kommer att arbeta i en mängd olika media, till exempel penna, färgade

pennor, färg, pastell och kol, när de experimenterar med dessa

tekniker.

- Eleverna kommer att titta på berömda konstverk som förklarar och

belysa de olika färdigheter som barnen lär sig. Eleverna kommer också att ta reda på historien bakom konstnären och deras målningar.

Inom följande projekt kommer vi att syfta till att ta itu med studiepunkterna från läroplanen för Åland

”Jag”

- Eleverna utforskar sin personliga identitet som utgångspunkt.
- De skapar bilder som speglar deras idéer om sig själva och arbetar från båda observation och fantasi.
- De kommer att utveckla färdigheter i användning av traditionella material och processer och har möjlighet att experimentera med digitala medier
- De lär sig om konstnärernas idéer, metoder och tillvägagångssätt som har gjort bilder av sig själva och andra
- Allmänna observationsstudier / porträtt
 - Betoning på målning och digitala medier

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Tekning, måleri, kollage och 3D.
Material kännedom/användning.
Planering och process.
Kompositionslära.
Foto, digital bildhandling.

Samhället:

Visuell kommunikation.
Medieanalys.

Konsthistoria:

Konststiller 1800-nu

Världens konst.

- Eleverna lära sig om konstens ”värld” och några av de olika stiler från andra länder
 - Tribal konst, sydamerikanska traditioner i konst former, Japan.
- De skapar arbete i 2 dimension och 3 dimension.
observation och fantasi.
 - De kommer att utveckla och har
möjlighet att experimentera med gips ,kartong och collage

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teckning, måleri, kollage, 3D.
Material kännedom/användning.
Kompositionslära.

Samhället:

Visuell kommunikation.

Konsthistoria:

Konststiller 1800-nu.
Samtids konst på Åland.

Kubism och Abstrakt konst formen.

• Eleverna kommer att utforska välbekanta objekt från olika synvinklar som utgångspunkt för sitt arbete, utveckla sina idéer och välja de mer abstrakta egenskaperna hos föremål att använda som grund för ett konstverk.

- Eleverna kommer att studera bakgrunden och influenser från kubistisk konst, samt utforska de mönster, former och markeringar som ofta ses i kubistisk stil.

Vi kommer att undersöka de mer abstrakta konstformerna med färg och form för att påverka våra sinnen.

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teknik,måleri,3D

Färglära

Samhället

Bildanalys

Arkitektur

Konsthistoria

Konst 1800-nu

Samtids konst på Åland

Hållbarhet:

Återvinningskonst

ÅK 8

Design och Grafik.

I detta projekt kommer studenter att utforska designprocessen. De kommer att arbeta själv och i grupper och genomföra hela designprocessen från kort till slutresultat.

Eleverna lär sig, skapar och utvecklar professionella designkampanjer, logotyper och reklam

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teckning,grafik,kollage

Planering,process,reflektion

Foto,grafisk design,digital bildhandling

Samhället

visuell kommunikation

Medieanalys/reklam

Serietidnings- och animationsprojekt

- Studenterna kommer att titta på och lära sig historien bakom Comic Book Art and Animation.
- De kommer att titta på utvecklingen av Animation från Disney / Pixar och hur den kan jämföras med Pop Art kultur och konst.
- Studenterna kommer också att titta på länkarna mellan animering, serietidningskonst och film.
- Med hjälp av den erfarenhet de har lärt sig kommer eleverna att skapa sina egna serietidningar, serietidningar och skapa egna animationer.
 - Detta kommer att startas med teckning, planering och storyboarding och därefter livas det med olika IKT-program.

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Teknik,teckning,måleri,grafik och collage.
Material kännedom/användning.
Planering,process och reflektion.
Färglära.
Perspektiv.
Animerad film,grafisk design.

Samhället:

Visuell kommunikation.
Reklam.

Konsthistoria:

1940-nutiden
Konstverk som utgångs punkt.

Graffitikonst och populärkultur

- Eleverna lär sig och utforskar ursprunget och utvecklingen av Graffiti Art.
- De lär sig hur Graffiti Art har blivit till sin egen konstform och hur det påverkar dagens populärkultur.
- Studenterna kommer att titta på Banksy, och hur hans arbete har blivit ett viktigt sätt att kommunicera ett meddelande och föra konst till folket.
- De kommer att diskutera, "Är Graffiti, konst eller bara en hot på väggen?"
- Eleverna lär sig konsten att klippa, maskera, stencilera och hur man gör applicera den på olika ytor och medier.
 - De kommer att titta på dagens kultur och trender och skapa sitt eget arbete.

Centralt innehåll från läroplanen som tas upp under den här projekt:

Bildframställning:

Grafik,teckning,måleri och teknik.
Material användning.
Planering,process och reflektion.
Perspektiv.

Grafisk design.

Samhället:

visuell kommunikation.

Arkitektur.

Konsthistoria

70 talet tills nu.

Konstverk som utgångspunkt.

10.1.14 Textilslöjd

Årskurs 7

Innehåll

- Klädsömnad med trikåsöm
- Återbruk
- Blixtlås
- Schablontryck
- Vinyltryck
- Maskinbroderi
- Materiallära
- Produktplanering
- Dokumentering, utvärdering
- Följa arbetsbeskrivning

Arbetsätt

- Praktiskt arbete
- Föreläsning
- Problemlösande diskussioner

Årskurs 8

Innehåll

- Broderi
- Underhåll och reparationer av textilier
- Produktplanering

-Dokumentering, utvärdering

-Följa arbetsbeskrivning

Arbetsätt

- Praktiskt arbete

- Föreläsning

- Problemlösande diskussioner

Årskurs 9

Innehåll

- Inredningstextilier

- Maskinbroderi

- Schablontryck

- Vinyltryck

- Färgning

- Garntekniker

- Produktplanering

- Dokumentering, utvärdering

- Följa arbetsbeskrivning

Arbetsätt

- Praktiskt arbete

- Föreläsning

- Problemlösande diskussioner

10.1.15 Trä- och metallslöjd

Årskurs 7

Innehåll

Träslöjd

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin
- Lövsåg
- Sticksåg, slipmaskin
- Skyddsmetoder - skyddsglasögon, skyddsmask, handskar, arbetskläder

Planering

- Grundprinciperna i ritningsläsning, linjetyper, linjegrovlekar, skalor och vyer
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- De vanligaste träslagen i slöjden
- Skruvar spikar, pluggar, chipsar
- Återvinning av material

Konstruktionsutbildning

- Olika typ förbindelse - spik, skruv, tapp, lim, plugg

Produkt

- Hyllor, lådor, små skåp, etc.
- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Ytbehandling

- Lack, färg, olja, dekorerings av föremål etc.

Metallslöjd

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin
- Personliga skyddsmetoder

Planering

- Grundprinciperna i ritningsläsning, linjetyper, linjegrovlekar, skalor och vyer
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- De vanligaste metaller i slöjden
- Bultar, muttrar, nitar, maskinskrivar
- Metallmaterialer
- Metallernas egenskaper
- Återvinning av material
- Miljötänkt i produktplanering

Konstruktionsutbildning

- Hantverksmässig metallbearbetning
- Hopfogningsmetoder

Produkt

- Saker av tråd och plåt, tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Ytbehandling

- Värmebehandling, oxidering, lackering, målning

Undervisningsmetoder

- Teorigenomgångar, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, bilder, filmklipp, demonstrationer, problembaserad undervisning, självständigt arbete, modeller och skisser.

Årskurs 8

Innehåll

Träslöjd

Verktyg

- Handverktyg, sticksåg, träsvärv, CNC fräs bormaskin, pelarbormaskin,
- Chipsfräs -arbetsmetoder
- Personliga skyddsmetoder - skyddsglasögon, skyddsmask, handskar, arbetskläder

Planering

- Planering med mått och skala, digitalt och analogt
- Användning av teknisk ritning
- Dokumentering av uppgifter
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen

Materialutbildning

- Att bearbeta, kombinera och behandla material samt kreativt använda olika traditionella och nya material och framställningstekniker.
- Miljötänkt i produktplanering
- Återvinning av materialer

Konstruktionsutbildning

- Olika typ förbindelse

Produkt

- Mekanismer av trä
- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål
- CNC-fräst bruksföremål

Ytbehandling

- Ytbränning
- Påläggtekniker
- Lackering
- Målning
- Oljebehandling

Metall

Verktyg

- Handverktyg
- Borrmaskin - pelarborrmaskin, säkerhet
- Personliga skyddsmetoder
- Svets

- Vinkelslip
- Personliga sydsmetoder

Planering

- Användning av teknisk ritning
- Självvärdering
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- Metaller i slöjden, legerade metaller, gjutmetaller
- Bultar, muttrar, nitar, maskinskrivar
- Metallmaterialer - tråd, plåt profilmaterialer
- Metallernas egenskaper
- Återvinning av material
- Miljötänkt i produktplanering

Konstruktionsutbildning

- Svetsning, lödning, nitning etc

Produkt

- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Utbehandling

- Värme
- Lack
- Färg

Undervisningsmetoder

- Teorigenomgångar, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, bilder, filmklipp, demonstrationer, problembaserad undervisning, självständigt arbete, modeller och skisser.

Årskurs 9

Innehåll

Trä

Verktyg

- Handverktyg, sticksåg, träsvav, CNC fräs, bormaskin, pelarbormaskin, chipsfräs
- Handöverfräs
- Personliga sydsmetoder

Planering

- Planering med mått och skala, digitalt och analogt
- Användning av teknisk ritning
- Självvärdering
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen

Materialutbildning

- Att bearbeta, kombinera och behandla material samt kreativt använda olika traditionella och nya material och framställningstekniker.

Konstruktionsutbildning

- Olika typ förbindelse - spik, skruv, tapp, lim, plugg, chips

Produkt

- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Ytbehandling

- Ytbränning
- Påläggstekniker
- Lackering
- Målning
- Oljebehandling

Metall

Verktyg

- Handverktyg
- Bormaskin - pelarbormaskin, säkerhet
- Metallsvarv

- Svets – Mig-MAG, pinsvets, gassvets, punktsvets-arbetsmetoder, säkerhet.
- Personliga sydsmetoder - skyddsglasögon, skyddsmask, handskar, arbetskläder

Planering

- Användning av teknisk ritning
- Självvärdering
- Utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

Materialutbildning

- Metaller i slöjden, legerade metaller, gjutmetaller
- Bultar, muttrar, nitar, maskinskrivar
- Metallmaterialer - tråd, plåt profilmaterial
- Metallernas egenskaper
- Återvinning av material
- Miljötänkt i produktplanering

Konstruktionsutbildning

- Svetsning, lödning, nitning osv

Produkt

- Tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Utbehandling

- Värme
- Lack
- Färg
- Kemisk behandling

Undervisningsmetoder

- Teorigenomgångar, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, projektarbeten, grupparbeten, bilder, filmklipp, demonstrationer, problembaserad undervisning, självständigt arbete, modeller och skisser.

10.1.16 Idrott

Cds

10.1.17 Hem- och konsumentkunskap

Årskurs 7

Innehåll

- Grunder i matlagning och bakning.
- Sopsortering.
- Tvätt och praktiska övningar.
- Miljömedvetenhet och miljömärkning.

Arbetsätt

Fokus ligger på lärande i handling med praktiskt arbete, både självständigt och i grupp. Därtill teorigenomgångar, diskussioner, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp och demonstrationer.

Årskurs 8

Innehåll

- Matkunskap och matkultur.
- Planera, tillreda och pröva måltider samt olika måltidssituationer.
- Måltidens centrala roll för gemenskap och välbefinnande.
- Dukning, servering, vett & etikett.
- Praktisk rengöring av hemmet.

Arbetsätt

Fokus ligger på lärande i handling med praktiskt arbete, både självständigt och i grupp. Därtill teorigenomgångar, diskussioner, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp och demonstrationer.

Årskurs 9

Innehåll

- Matkultur och seder som en del av identiteten och hemmets festligheter.
- Internationella, nationella och åländska traditioner.
- Högtider och seder.

Arbetsätt

Fokus ligger på lärande i handling med praktiskt arbete, både självständigt och i grupp. Därtill teorigenomgångar, diskussioner, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp och demonstrationer.

Genomgående innehåll i alla årskurser:

- recept och instruktioner
- tidsdisponering
- livsmedelshygien och kökshygien
- säker användning av redskap och teknisk utrustning
- livsmedelskunskap och näringslära genom praktiska övningar - sopsortering och matsvinnet i hushållet
- vardagsekonomi genom praktiska övningar
- arbetsfördelningen i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv
- rengöring samt olika rutiner och metoder för detta
- källor för konsumentinformation

10.1.18 Engelska

Årskurs 7

Innehåll

Texter och ordområden

- Storbritannien
- Kort om Australien
- Betydelsefulla personer i världen
- Canada, människor och geografi
- För och emot, argumentation

Grammatik

- Repetition:
 - substantiv i plural, främst oregelbundna
 - pronomen: personliga, possessiva, relativa och demonstrativa
 - obestämd och bestämd artikel

- Vidareutveckla kunskap från tidigare stadier:
 - Presens
 - Preteritum
 - Perfekt
 - Pluskvamperfekt
 - Vanliga oregelbundna verb i samband med preteritum
 - Uttal och intonation

Arbetsätt

- Arbete i par eller grupp, t.ex. intervjuer och diskussioner samt fria och styrda samtalsövningar
- Strategier för och övning i läs- och hörförståelse
- Dramatisering
- Översättning
- Spel
- Film eller filmklipp
- Ämnesövergripande arbete, t.ex. genom temadagar eller kring aktuella händelser.
- Eftersträva internationellt samarbete
- Främja regelbunden rörelse
- Textproduktion, bl.a. berättande text

Årskurs 8

Innehåll

Texter och ordområden

- Fritid
- Kropp och själ
- Engelskspråkiga länder: Irland och Sydafrika
- Arbetslivet
- Milstolpar: uppfinningar och upptäckter
- Skräck
- Formellt och informellt språk

Grammatik

- Pronomen: reflexiva, determinativa, indefinita och reciproka
- Oregelbundna verb

- Vidareutveckla kunskap från tidigare stadier:
 - Adjektiv och adverb
 - Genitiv
 - Svenskans "det"
 - Progressiv form
 - Ing-formen efter preposition
 - Bestämd och obestämd artikel

Arbetsätt

- Arbete i par eller grupp, t.ex. intervjuer och diskussioner samt fria och styrda samtalsövningar
- Läs- och hörförståelseövningar
- Dramatisering
- Spel
- Översättning
- Film eller filmklipp
- Musik
- Ämnesövergripande arbete, t.ex. genom temadagar eller kring aktuella händelser.
- Främja regelbunden rörelse
- Textproduktion, bl.a. faktabaserad text

Årskurs 9

Innehåll

Texter och ordområden

- Internationellt samarbete
- Engelska runtom i världen: USA, Australien, Indien, Nya Zeeland
- Litteratur
- Faktatexter
- Åsiktsforum, argumentation
- idiomatiska uttryck

Grammatik

- Ordföljd

- Passiv
- Modala hjälpverb
- Villkorssatser och konditionalis
- Verb som kräver -ing-form
- Vidareutveckla kunskap från tidigare stadier:
 - Tidsprepositioner och tidsuttryck
 - Futurum

Arbetsätt

- Arbete i par eller grupp, t.ex. intervjuer och diskussioner samt fria och styrda samtalsövningar
- Läs- och hörförståelseövningar
- Dramatisering
- Översättning
- Spel
- Film eller filmklipp
- Ämnesövergripande arbete, t.ex. genom temadagar eller kring aktuella händelser.
- Främja regelbunden rörelse
- Presentation
- Textproduktion, bl.a. argumenterande text

10.1.19 Elevhandledning

Utöver schemalagd undervisning i elevhandledning så handleder även alla ämneslärare eleverna i hur de på bästa sätt tar till sig undervisningen i olika läroämnena så att eleverna får känna att de kan lyckas med sin skolgång.

Årskurs 7

- Hur är det att gå i högstadiet
- Självkänedom
- Motivation
- Inlärningsstilar
- Hur fungerar minnet
- Orka plugga – träna minnet
- Minnestekniker
- Studieteknik

- Hur läsa faktatexter
- Anteckningsteknik
- Samarbetsövningar
- Vitsord och målsättningar inför högstadiet

Individuella handledningssamtal om skoltrivsel, studievänor och studieframgång om behov föreligger

Årskurs 8

- Multipla intelligenser
- Begåvningar och yrken
- Yrkesvalstest
- Yrkets historia
- Yrkesområden och branscher
- Arbete om ett yrke
- Bransch- och yrkespresentationer
- Studieteknik
- Göra ett CV
- Träna för arbetsintervju, social träning
- Samarbetsövningar
- Att ta ställning

Individuella handledningssamtal om studievänor, motivation och framtiden.

Årskurs 9

- Utbildningssystemet på Åland, i Finland och Sverige
- Antagningssystemet och poängberäkning
- Utbildningar på gymnasialstadiet
- Presentation om yrkesgymnasiet
- Presentation om Ålands folkhögskola
- Studiebesök till Ålands yrkesgymnasium
- Studiebesök till sjöfartsakademin, Välj sjön
- Studiebesök till Ålands lyceum
- Utbildningsstigar och utbildningsområden
- Försöksansökan till gymnasiet
- Ansökan till utbildningar på gymnasialstadiet
- Kursval till Ålands lyceum och läroplaner inom yrkesutbildningen

- Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
- Arbetslagstiftningen för unga
- Inför Prao veckorna
- Utvärdering Prao veckorna
- Att söka sommarjobb
- Ungdomslotsen – presentation från Boost
- Uppdatera CV
- Fortsatt träning arbetsintervju
- Studieteknik inför gymnasiestudier
- Samarbetsövningar och diskussioner i helklass
- Att ta ställning
- Vardagsekonomi för studerande samt löner
- Framtidsutsikter och prognoser kring yrken

Handledningssamtal om ansökan till gymnasialstadiet under höstterminen.

Arbetsätt

Undervisning: Muntliga och skriftliga övningar enskilt och i grupp, inbjudna gäster och föreläsningar. Diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten och individuella skriftliga arbeten.

Utvärdering: Elevhandledningen bedöms i betyget med anteckningen Deltagit.

10.2 Stoff tillvalsämnen

Tillvalsämnen kan vara språk eller andra ämnen och ämneshelheter som skolan erbjuder. För varje tillvalsämne ska det göras upp en ämnesdel enligt samma struktur som de övriga läroämnena där syfte, centralt innehåll och mål samt kunskapskriterier ingår.

En vårdnadshavare till elev i åk 5-6 kan välja att eleven inte ska läsa valbart A2- språk. Eleven ska i sådana fall erbjudas möjlighet till undervisning i områden som eleven har behov av. Alternativet till undervisningen i A2-språk beskrivs i skolans arbetsplan och kan bedömas i betyget med deltagit.

I årskurserna 7–9 ska skolan erbjuda minst två främmande språk. Vilka språk som ingår i språkprogrammet fastställs i kommunens utbildningsstadga. Vid valet av språk och andra tillvalsämnen ska elev och vårdnadshavare erbjudas handledning och information. För att undervisning i tillvalsämnen ska kunna organiseras bör eleven endast byta eller hoppa av tillvalsämnen vid läsårsbyte. Vid vägande skäl kan undantag göras.

Gällande ämnet slöjd i årskurserna 7–9 ska eleven få undervisning i både teknisk slöjd och textilslöjd i både årskurs 7 och 8. Eleven ska därefter få möjlighet att välja en av slöjdformerna att fördjupa sig i under årskurs 9.

10.2.1 A2-finska

Årskurs 7

Innehåll

Repetition och fördjupning av genomgånget stoff från lågstadiet

- Finsk kultur och den finsk-ugriska språkstammen
- Presentationer
- Länder, språk och nationaliteter
- Frågeorden
- Väder
- Tid
- E-post
- Familj
- Boende

Grammatik

- Personliga pronomen
- Vokalharmoni
- KPT-växling
- Genitiv
- Adjektiv
- Partitiv
- Lokalkasus
- Tidsuttryck
- Pluralböjning
- Verbböjning
- Imperativ
- Demonstrativa pronomen

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar, textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, brevväxling, webbaserat arbete, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 8

Innehåll

Samtal och presentationer, förstå anvisningar och råd, uttrycka känslor, beskriva och samtala om händelser samt uttrycka antal, mängder och priser

- Resor
- Mat och dryck samt fest
- Yrken
- Kläder
- Fordon

Grammatik

- Temaformerna
- Pronomenets böjning
- Ordningstal och datering
- Adjektiv
- Objekt
- Bisats
- Preteritum

- Passiv presens
- Postpositioner

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar, textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, brevväxling, webbaserat arbete, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 9

Innehåll

Ägande, vardagliga situationer, samtal och jämförelser samt olika tillstånd och förändringar

- Hobby
- Sjukdomar och kroppsdelar
- Bröllop
- Stugliv
- Intervjuer
- Utbildning
- Jobb
- Butik

Grammatik

- Objekt
- Negativa imperfekt
- Jakande och nekande perfekt
- Jakande och nekande pluskvamperfekt
- Infinitiv 3
- Possessivsuffix
- Essiv
- Translativ
- Komparation av adjektiv

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar, textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, brevväxling, webbaserat arbete, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

10.2.2 B1-finska

Årskurs 8

Innehåll

Ordförråd inom vardagsrelaterade områden

- Släktingar
- Kroppsdelar
- Natur
- Årstider
- Idrotter
- Ordningstal

- Hobbyer
- Väderstreck
- Lägesord
- Finland

Grammatik

- Possessiva pronomen
- Genitiv
- Infinitiv
- Verbet pitää
- Lokalkasus
- Verbets temaformer
- Preteritum
- Possessivt suffix
- Partitivets användning

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar, textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, webbaserat arbete, spel, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

Årskurs 9

Innehåll

Uttal och betoning samt tal- och skriftspråk

- Europa
- Resor
- Skärgård
- Loppis
- Tidningar
- Simhall
- Helger och årtider
- Skolan
- Mat
- Musik
- Internet
- Djur
- Uppköp

Grammatik

- Inre och yttre lokalkasus
- Verbets tema
- Possessivsuffix
- Objekt
- Imperativ
- Jakande och nekande imperfekt

- Tidsuttryck

Arbetsätt

Teorigenomgångar, hörövningar (dialoger, texter och sånger), textförståelse, diskussionsövningar, individuellt arbete, pararbeten, grupparbeten, individuella skriftliga arbeten, bilder, filmklipp, självständigt arbete, friskrivning, webbaserat arbete, spel, dramatisering och översättning samt ämnesöverskridande arbete.

10.2.3 B1-tyska

Årskurs 7

Innehåll

Temaområden:

- På campingplatsen
- Skolan
- Fritiden
- Familjen och vännerna
- Yrken och egenskaper
- Djur
- Så bor vi, staden, riktningar
- Livsmedel och maträtter
- Kroppsdelar och sjukdomar

Grammatik:

- Frågeord
- Räkneord
- Personliga pronomen och possessiva pronomen
- Substantiv i grundform och objektsform (Ackusativ)
- Obestämda och bestämda artiklar
- Regelbundna och oregelbundna verb i presens (nutid)
- Olika slags adjektiv och adverb

Arbetsätt

Text- och övningsboken är grunden för utläringen.

- Dramatisering
- Sång och musik
- Individuellt arbete, par- och grupparbeten med olika projekt, t.ex. om tysk musik
- Skriftliga och muntliga övningar
- Läsa, lyssna, spela in och prata
- Korta dramatiseringar
- Appar och nätsidor för språkinläring

Årskurs 8

Innehåll

Temaområden

- Fritiden
- På resa
- Hemma
- Vännerna
- Sport och äventyr
- Tysk musik

Grammatik

- Repetition av den grammatik som finns i åk 7
- Svaga och starka verb i perfekt ("har gjort" - formen)
- Modala hjälpverb
- Substantiv i pluralis
- Substantiv i grundform, ackusativ och dativ
- Prepositioner med ackusativ och dativ
- Personliga och possessiva pronomen i grundform, ackusativ och dativ
- olika slags adjektiv och adverb

Arbetsätt

Text- och övningsboken är grunden för utläringen.

- Dramatisering
- Sång och musik
- Individuellt arbete, par- och grupparbete
- Skriftliga och muntliga övningar
- Läsa, lyssna, spela in och prata
- Appar och webbsidor för språkinläring

Årskurs 9

Innehåll

Temaområden

- Mat och måltider
- Ungdomstiden
- Mode och kläder
- Generation 2.0
- Drömmar och framtiden
- Realia om tyskspråkiga länder
- Tysklands historia
- Vår egen resa till ett tyskspråkigt land

Grammatik

- Verb som uttrycker det förflutna, nutiden och framtiden
- Skiljbara och icke-skiljbara verb
- Substantiv i grundform, ackusativ och dativ
- Personliga och possessiva pronomen likaså i alla kasus
- Relativa pronomen
- Bisatsinledande ord och bisatsers ordföljd

Arbetsätt

- Webbaserad ut- och inläring
- Muntliga övningar, lyssna och förstå, spela in och prata
- Skriftliga övningar, läsa och förstå, översätta, skapa egna texter
- Individuellt arbete, par- och grupparbete om Berlin
- Musik, film
- Göra mat och program till "tysk afton" med föräldrar och vänner
- Resa och lära i ett tyskspråkigt land
- Dokumentera resan med texter på svenska och tyska samt bilder

10.2.4 B1-franska

Årskurs 7

Innehåll

Texter och ordområden

- Hälsningsfraser och artighet
- Presentation av sig själv: namn, ålder, var man bor och släktskap
- Skolan: ämnen, skolsaker och klassrumsfraser
- Klädesplagg och att köpa kläder
- Klockan
- Veckodagar
- Färger

Grammatik

- Personliga pronomen
- Regelbundna -er verb
- De vanligaste oregelbundna verben i presens
- Obestämd och bestämd artikel
- Adjektiv och deras placering
- Negationen *ne...pas*
- Genitiv
- Räkneord 0-69

Arbetsätt

- Träning av uttal och intonation
- Muntliga övningar av olika slag
- Hörövningar (dialoger, texter, sånger)
- Översättning, skrivuppgifter
- Skapa dialoger och dramatisera (spela upp eller filma)
- Par- och grupparbete, projekt och presentationer
- Webbaserade övningar och spel för ordinläring
- Titta på filmklipp och franskspråkiga filmer/serier
- Övningar som främjar regelbunden rörelse under lektionstid

Årskurs 8

Innehåll

Texter och ordområden

- Länder, nationaliteter och språk
- Fransktalande länder i Europa
- Fritidsaktiviteter
- Väderuttryck
- Månader och årstider
- Tidsuttryck; datum och årtal
- Fråga efter vägen och förstå en vägbeskrivning

Grammatik

- Frågekonstruktioner
- Adjektiv: oregelbunden böjning och placering
- Possessiva pronomen
- Självständiga personliga pronomen
- Demonstrativa pronomen
- Prepositioner vid städer och länder
- Passé composé av -ER verb
- Imperativ av -ER verb
- Futurum
- Negationer
- Räkneord 70-1000

Arbetsätt

- Träning av uttal och intonation
- Muntliga övningar av olika slag
- Hörövningar (dialoger, texter, sånger)
- Par- och grupparbete, projekt och presentationer
- Skapa dialoger och dramatisera (spela upp eller filma)
- Översättning, skrivuppgifter
- Webbaserade övningar och spel för ordinlärning
- Titta på filmklipp och franskspråkiga filmer/serier
- Eftersträva internationellt arbete
- Övningar som främjar regelbunden rörelse under lektionstid

10.2.5 B1-spanska

Årskurs 7

Innehåll

Texter och ordområden

- Hälsningsfraser
- Presentation av sig själv: namn, ålder, språkkunskaper, var man bor och släktskap
- Färger, klädesplagg och att köpa kläder
- Klockan och veckodagar
- Väder, årstider och månader
- Fritidsaktiviteter
- Spansktalande länder i världen, spansk kultur och spanska högtider

Grammatik

- Personliga pronomen
- Obestämd och bestämd artikel
- Regelbundna -ar, -er och -ir verb
- De vanligaste oregelbundna verben i presens
- Adjektivets böjning
- Genitiv
- Räkneord 0-1000

Arbetsätt

- Träning av uttal och intonation
- Muntliga övningar av olika slag
- Hörövningar (dialoger, texter, sånger)
- Översättning, skrivuppgifter
- Skapa dialoger och dramatisera (spela upp eller filma)
- Par- och grupparbete, projekt och presentationer
- Webbaserade övningar och spel för ordinlärning
- Titta på filmklipp och franskspråkiga filmer/serier
- Övningar som främjar regelbunden rörelse under lektionstid

10.2.6 Tillval bildkonst

Läroämnets övergripande syfte

Visualisera, designa och skapa med händerna

“Hållbarhetskonst” och “Egen bildframställning”.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Arbetet kommer att vara individuellt, parvis, i grupper och som en hel klass ibland. Konstruktionerna kommer att vara både 2-dimensionel och 3-dimensionel för att visas i och runt i skolan. Vi använder idén "egen bildframställning" eftersom vi ska ta tid att planera processen både individuellt och i grupp.

Centralt innehåll

Vi använder material som lera, metalltråd, kartong, papier maché, foto och återvinningsmaterial för att skapa "hållbarhetkonst". Vi kommer bort från det traditionella konceptet att använda en penna eller pensel för att utveckla konstverk.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen i bildkonst ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Bedöms med deltagit (D).

10.2.7 Tillval i textilslöjd

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i tillval i textilslöjd ska syfta till att eleven vidareutvecklar sitt intresse för och kunskaper i olika tekniker inom ämnets. Eleven ska vidareutveckla förståelse för slöjdprocessen i sin helhet. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla idéer, överväga olika lösningar, se möjligheter och utvärdera resultat. Undervisningen ska bidra till att väcka elevens nyfikenhet att utforska och experimentera med olika material och att ta sig an utmaningar på ett kreativt och innovativt sätt. Eleven ska ges möjlighet att utgående från sina egna intressen, enskilt och tillsammans med andra, planera och framställa produkter som upplevs meningsfulla. Slöjdundervisningen ska inspirera eleven att sätta en personlig prägel på sina arbeten.

Riktlinjer och arbetsupplägg

I årskurserna 8-9 kan eleven välja tillvalsämnet textilslöjd. Undervisningens uppdrag att stärka och fördjupa elevens kunskaper och färdigheter som behövs för att planera, skapa nytt och uttrycka sig genom slöjd. Eleven ska utveckla kreativitet och problemlösningsförmåga.

Lärmiljöerna och arbetsredskapen ska vara trygga och mångsidiga och eleven ska få möjlighet att lära sig att använda olika material och att tillägna sig en ansvarsfull arbetsattityd. Vardagslivet, naturen, den byggda miljön och olika föremål observeras och utnyttjas för att planera och framställa slöjdprodukter. Eleven får inspiration till sitt eget skapande i slöjd och utvecklar förståelse för entreprenörskap genom till exempel kontakt med utomstående sakkunniga. Undervisningen tar fasta på de praktiska färdigheternas betydelse i vardagen och arbetslivet. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Praktiskt arbete, föreläsning, problemlösande diskussioner är metoder som används i undervisningen.

Centralt innehåll

Årskurs 8

Dekorera tyg och/eller befintliga plagg med hjälp av:

- Färgning

- Målning på tyg
- Textiltryck
- Broderi

Sy enklare produkter av det dekorerade tyget

Produktplanering

Årskurs 9

Dekorera tyg och/eller befintliga plagg med hjälp av:

- Färgning
- Målning på tyg
- Textiltryck
- Broderi

- Sy enklare produkter av det dekorerade tyget

- Produktplanering

Mål

Undervisningen ska vara handledande och sporrande. Återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Det formativa arbetssättet ska vara en naturlig del av lärprocessen. Ämnet bedöms med deltagit (D).

10.2.8 Tillval trä och metallslöjd

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i tillval i textilslöjd ska syfta till att eleven vidareutvecklar sitt intresse för och kunskaper i olika tekniker inom ämnets. Eleven ska vidareutveckla förståelse för slöjdprocessen i sin helhet. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla idéer, överväga olika lösningar, se möjligheter och utvärdera resultat. Undervisningen ska bidra till att väcka elevens nyfikenhet att utforska och experimentera med olika material och att ta sig an utmaningar på ett kreativt och innovativt sätt. Eleven ska ges möjlighet att utgående från sina egna intressen, enskilt och tillsammans med andra, planera och framställa produkter som upplevs meningsfulla. Slöjdundervisningen ska inspirera eleven att sätta en personlig prägel på sina arbeten.

Riktlinjer och arbetsupplägg

I årskurserna 8-9 kan eleven välja tillvalsämnet textilslöjd. Undervisningens uppdrag att stärka och fördjupa elevens kunskaper och färdigheter som behövs för att planera, skapa nytt och uttrycka sig genom slöjd. Eleven ska utveckla kreativitet och problemlösningsförmåga.

Lärmiljöerna och arbetsredskapen ska vara trygga och mångsidiga och eleven ska få möjlighet att lära sig att använda olika material och att tillägna sig en ansvarsfull arbetsattityd. Vardagslivet, naturen,

den byggda miljön och olika föremål observeras och utnyttjas för att planera och framställa slöjdprodukter. Eleven får inspiration till sitt eget skapande i slöjd och utvecklar förståelse för entreprenörskap genom till exempel kontakt med utomstående sakkunniga. Undervisningen tar fasta på de praktiska färdigheternas betydelse i vardagen och arbetslivet. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll

Lära grundprinciper i keramik, keramikens historia och olika arbetsmetoder.

Lära sig arbeta med glas – kapa, slipa och sätta ihop bilder av glas – Tiffany teknik – kopparfolieteknik.

Lära sig forma metall med hjälp av värme – järnsmidesarbete.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

Undervisningen ska vara handledande och sporrande. Återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Det formativa arbetssättet ska vara en naturlig del av lärprocessen. Ämnet bedöms med deltagit (D).

10.2.9 Tillval rörelse och idrott

Läroämnets övergripande syfte

Eleverna ska få röra på sig och aktivera kroppen samt förstå värdet i att göra det.

Praktiska tillvalets syfte är att stöda elevens välbefinnande genom att utveckla den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Undervisningen i praktiskt tillval ska ge eleven positiva upplevelser, rörelseglädje och stöda en aktiv livsstil. Undervisningen ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från elevens egna förutsättningar och förmågor.

Undervisningen ska skapa tillfällen för eleven att lära sig vikten av att respektera andra, att vara ansvarsfull, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Idrottsundervisningen ska ge eleven möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen.

Undervisningen i praktiskt tillval genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevens delaktighet. I undervisningen beaktas årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder på ett ändamålsenligt sätt.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av lärprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.10 Tillval engelska åk 8

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i engelska ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften. Eleven ska utveckla kunskaper om engelskans utbredning och ställning. Språkundervisningen ska väcka elevens intresse och förståelse för värdet av den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen. Undervisningen ska stimulera elevens motivation att lära sig språk och förmedla nyttan av språkkunskaper.

I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs autentiska och verklighetsförankrade.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Undervisningen i engelska ska utveckla elevens förståelse för vikten av språkkunskaper. Eleven ska uppmuntras att mångsidigt använda engelska för att kommunicera och söka information. Undervisningen ska ge eleven möjlighet att i en trygg miljö utveckla sitt självförtroende som språkutövare och att våga använda sina språkkunskaper.

Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs relevanta och verklighetsförankrade. Kommunikativa övningar som utgår från vardagliga eller aktuella händelser ska användas i undervisningen.

Många elever använder i allt högre grad engelska på sin fritid och den kunskap som eleven inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Centralt innehåll

- Measurement
- People
- Sport and tv.
- Transport and History
- New York
- Natural disasters
- Civil Rights Movement
- Uppgifter i åk 8 har fokus på USA's historia och kultur.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.11 Tillval engelska åk 9

Läroämnets övergripande syfte

Undervisningen i engelska ska syfta till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket och tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften. Eleven ska utveckla kunskaper om engelskans utbredning och ställning. Språkundervisningen ska väcka elevens intresse och förståelse för värdet av den språkliga och kulturella mångfalden i skolan och den omgivande världen. Undervisningen ska stimulera elevens motivation att lära sig språk och förmedla nyttan av språkkunskaper.

I takt med att ordförrådet och strukturerna utvecklas, utvecklas också de kommunikativa färdigheterna och förmågan att söka information. Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs autentiska och verklighetsförankrade.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Undervisningen i engelska ska utveckla elevens förståelse för vikten av språkkunskaper. Eleven ska uppmuntras att mångsidigt använda engelska för att kommunicera och söka information. Undervisningen ska ge eleven möjlighet att i en trygg miljö utveckla sitt självförtroende som språkutövare och att våga använda sina språkkunskaper.

Undervisningen ska sträva till att skapa lärandesituationer som upplevs relevanta och verklighetsförankrade. Kommunikativa övningar som utgår från vardagliga eller aktuella händelser ska användas i undervisningen.

Många elever använder i allt högre grad engelska på sin fritid och den kunskap som eleven inhämtar genom det informella lärandet ska beaktas när undervisningen planeras och innehållet väljs.

Centralt innehåll

- Crime
- Fashion
- Transport
- Relationships
- Australia
- Movie World
- Space

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av lärprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.12 Tillval svenska åk 9

Läroämnets övergripande syfte

Tillval svenska har som uppdrag att utveckla elevens språk-, text- och kommunikationsfärdigheter och att stöda elevens lärande om språk och litteratur. Syftet med undervisningen är att medvetandegöra eleven om sig själv som kommunikatör och språkanvändare. Eleven ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet, vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens. Eleven ska få möjlighet att ge uttryck för iakttagelser och företeelser samt verbalisera sina egna tankar.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Eleven utvecklar och breddar sin språkliga medvetenhet, sin textvärld och sin kulturella kompetens. Eleven ska få handledning i att anpassa sitt språkbruk till olika situationer och att uttrycka sig och kommunicera i varierande kontexter.

Undervisningen ska skapa en social miljö som utvecklar förmågan att lära sig och erbjuder gott om språklig stimulans samt möjligheter att söka och använda information. Digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt.

Centralt innehåll

Lässtrategier

Repetition av lässtrategierna och utveckla svaren.

Presentationsteknik

Hur håller man ett bra föredrag? Presentation, layout och kroppsspråk. Retorik och skriva tal.

Deckare

Läsa utdrag eller deckarnoveller. Läsa om deckares uppbyggnad och olika slags deckare.

Klassiker

Läsa och diskutera. Skriva en robinsonad.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av lärprocessen. Bedöms med deltagit (D).

10.2.13 Läs- och skrivstrategier

Läroämnets övergripande syfte

Syftet med ämnet Läs- och skrivstrategier är att öka elevernas läs- och skrivkompetens inom olika textgenrer. I första hand så att eleverna i högre grad kan tillägna sig de texter som läses och produceras i skolan, men också för att eleverna aktivt ska kunna delta i och påverka samhället både direkt och i framtiden. Att utveckla läs- och skrivförmågan förbereder även eleven inför senare skolstadier.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Läroämnet läs- och skrivstrategier läses en lektion i veckan av de elever som inte har valt att läsa något A-språk. Träningen i läskompetens utgår från läsförståelsestrategierna: Aktivera förförståelse, Ordförståelse, Att ställa och svara på frågor till texten, Att göra kopplingar och Att avgöra vad som är viktigt. Vid inläring av dessa strategier används modellering för att visa eleverna strategierna och för att hjälpa dem övervinna eventuella läshinder.

Vid arbete med skrivkompetensen används genrep pedagogik och cirkelmodellen för att undervisa eleverna om olika texttyper och hur de är uppbyggda varefter eleverna själva får producera text och öva sin skrivförmåga.

Då faktatexter är den texttyp som elever stöter på i störst utsträckning ska undervisningen i första hand utgå från olika faktatexter. Texterna ska till störst del vara sådana som eleverna möter i skolan och gärna tagna ur elevernas läroböcker. Genom samarbete med ämneslärarna kan undervisningen utgå från de texter som för tillfället är aktuella.

Centralt innehåll åk 7-9

Under höstterminen fokuseras det mer på skrivande och under vårterminen mer på läsning.

HÖSTTERMIN

Skrivregler

Under alla moment läggs stor vikt vid att de grundläggande skrivreglerna följs.

Instruerande text

Terminen inleds med undervisning om och producerande av instruerande texter. Att producera egna instruerade texter ökar förståelsen för dess uppbyggnad och kan därmed underlätta studierna. Även träning på att följa muntliga och skriftliga instruktioner genomförs.

Svara på frågor

Utifrån stödstrukturer och de journalistiska frågorna övas förmågan att svara på frågor och att utveckla svaren. Till exempel arbetas det med längre berättarfrågor, där de journalistiska frågorna är viktiga och frågor där eleverna gör inferenser och övar på att bevisa sina slutsatser genom att använda utvecklingsuttryck. Med fördel används befintliga instuderingsfrågor som eleverna svarar på inför prov.

Skriva en rapport

Utifrån ämnesspecifika instruktioner och texttyper övas förmågan att skriva olika slags rapporter. Ämnen som kan vara aktuella är kemi, fysik, slöjd, musik och hem- och konsumentkunskap.

Referera

Övning på att skriva referat med hjälp av stödord genomförs. Detta tränas dels med hjälp av skrivna

texter och dels med hjälp av muntligt berättade berättelser och genomgångar. Det senare för att träna förmågan att anteckna och lyssna samtidigt och att därefter kunna minnas vad som sades.

Diktamen

För att träna stavning och skrivregler kan korta diktamenmoment läggas in.

VÅRTERMIN

Läsförståelsestrategier

Läsförmågan tränas utifrån *Lässtrategier för GHS* på texter som för tillfället är aktuella för eleverna.

Strategierna går systematiskt igenom en efter en utifrån följande mönster:

1. Genomgång av strategin och dess syfte – muntligt och genom filmer
2. Modellerings – läraren visar hur hen gör
3. Gör tillsammans – texten läses högt och eleverna deltar aktivt
4. Gör enskilt – eleverna läser självständigt och utför strategin, efterföljs av genomgång där eleverna först i par och sedan i helklass få visa vad de har gjort

Aktivera förförståelse

Genom att titta på textens titel, rubriker, inledning, visuellt material och avslutning avgörs vad det är för slags text och vad den kommer att handla om.

Ordförståelse

Svåra ord eller stycken reds ut.

Att ställa och svara på frågor till texten

För att öka förståelsen för texten ställs frågor på raden, mellan raderna och bortom raderna.

Att göra kopplingar

För att fördjupa förståelsen görs kopplingar till egna erfarenheter och kunskaper.

Att avgöra vad som är viktigt

Här tränas elevens förmåga att avgöra vad som är viktigt och anteckningsteknik.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

Mål i undervisningen

- Eleven kan skriva olika ämnesrelaterade rapporter
- Eleven kan läsa och förstå olika texter
- Eleven kan skriva utvecklade svar på frågor
- Eleven kan läsa, förstå och följa instruktioner
- Eleven referera och återge det viktigaste i en text eller en muntlig genomgång

10.2.14 Studieteknik

Läroämnets övergripande syfte

Rätt studieteknik är en förutsättning för att tillgodogöra sig stoffet i skolans grundläggande undervisning.

Syftet med ämnet studieteknik är att synliggöra verktyg för lärande så den studerande kan välja den för ändamålet mest lämpliga metoden för sin lärandeprocess. Och att utveckla studieteknik, lärandestrategier och anteckningsteknik.

Att lära eleven vikten av god planering och verktyg för att lyckas.

Att lära sig minnesteknik är ett sätt att ta till sig undervisning och komma ihåg väsentlig information.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Som tillvalsämne erbjudas elever en veckotimme, där först teorin presenteras och sedan tillämpning av densamma.

I trygg miljö få lära sig om och testa olika studietekniker. Stor vikt läggs vid anteckningsteknik, minnesteknik, struktur och planering.

Efter en genomgång av olika tekniker ska tillfälle ges för tillämpning där eleven får testa de olika teknikerna i praktiken. Och med handledning kunna pröva sig fram och hitta de metoder som eleven finner fungera bäst.

Tillämpningen bör ske med ett växande självförtroende hos eleven vartefter olika metoder övas in.

Eftersom eleverna har till stor del digitalt studiematerial läggs även vikt vid hur olika appar fungerar och ges exempel på olika antecknings- och kalenderappar. Även hur man sparar sina anteckningar och sammanfattningar så att det blir struktur och lättåskådligt.

Centralt innehåll

Studieteknik

- Minnesteknik
- Anteckningsteknik
- Lära sig följa instruktioner
- Association och visualisering

Inlärningsstrategier

- Ta reda på hur lär du dig bäst? Auditivt, visuellt eller taktilt?
- Hur studerar du på ett sätt som gynnar din inlärningsstil?
- Lära sig några olika typer av lärstilar.

Planering

- Lära sig att skriva in i en kalender och tidsplanera.

- Lära sig olika tekniker och metoder för att planera, vanlig kalender, bullet journal, listor, mindmap, olika appar eller andra sätt.
- Lära sig prioritera och välja uppgift.
- Förbereda en uppgift.
- Avsluta, avgränsa och begränsa.

Studievanor och studiemiljö

- Hitta strategier för bästa tidpunkt och plats för att sitta och göra läxor.
- Fördela tiden mellan rätt mellan teoretiskt stoff och praktiska övningar.
- Reflektera över sömnbehov och vilopausar.
- Hitta strategier för att kunna hantera stress och press.

Förhållningssätt till lärande, studiemål och motivation

- Fundera över målsättningar.
- Hjälpa eleven sätta upp mål och delmål.
- Lära eleven hålla motivationen uppe.

Kommunikation

- Lära eleven var och hur man kommunicerar med lärare och samarbetar med andra.
- Hur man skriver frågor så man får de svar man behöver.
- Lära sig de vanligaste apparna och de viktigaste funktionerna.

Mål och kompetenser

- diskutera studievanor och förhållningssätt till lärande
- välja och använda utifrån situationen lämplig läs- eller anteckningsteknik.
- planera sina egna studier
- kunna använda kalenderfunktion
- känna till och använda minnestekniker
- kunna sätta upp mål
- använda kommunikation som verktyg

Undervisningen ska vara handledande och sporrande. Återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa.

Bedöms med deltagit (D).

10.2.15 Tillval idrott

Tillval idrott

Läroämnets övergripande syfte

Syftet är att eleverna ska få vara aktiva och röra på sig. De ska bidra till en ökad aktivitet och rörelse under skoldagen. Eleverna ska få en positiv inställning till att röra på sig. Eleven ska få

en ökad förståelse av vikten av att vara aktiv under skoldagen. Undervisningen ska bedrivas på ett tryggt sätt där alla kan känna sig delaktiga.

Riktlinjer och arbetsupplägg

Eleverna kommer att få göra saker både tillsammans och enskilt. Undervisningen sker både genom lekar, spel, samarbetsövningar och olika idrotter.

Centralt innehåll

Olika spel och lekar

Samarbetsövningar

Racketsporter

Olika bollekar och bollsporter

Dans och rytmik

Styrketräning

Mål, kompetenser och kunskapskriterier

I undervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att tro på sin egen förmåga att skapa. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen. Bedöms med deltagit (D).

11 Profiler

Idrottsprofilen

Årskurs 9

Här har vi extra idrott 2 timmar i veckan. Vi provar på många olika lekar och idrotter. Eleverna får genomföra ett dansprojekt, där eleverna själva planerar och gör egen koreografi till en vald låt. Eleverna får genomgå en ledarskapsutbildning där både teori och praktik ingår. Under våren är våra elever hjälpledare under prova på dagarna som arrangeras av Ålands idrott.

Profildagar

Under profildagarna (tre per läsår) testar vi på många olika idrottsgrenar. Vi provar på det mesta man kan göra i idrottsväg på Åland, alltifrån hästar till motorsport, skytte och paddling. Eleverna är blandade med övriga årskurser.

Kreativa profilen

Årskurs 9

Vi utvidgar våra vyer genom att skapa egna eller grupp-projekt

Kreativ timme - Film/eget projekt

Textilslöjd - Festkläder

Trä/metallslöjd - Bruksföremål/ slöjdtekniker, eget projekt

Profildagar

Under året hålls tre profildagar då eleverna under en hel dag fördjupar sig i sina projekt. Under året kommer vi att göra en resa/studiebesök inom Åland.

Media- & Språkprofilen

Årskurs 9

Spanska

Vi lär oss praktisk spanska som är bra att ha på resor och vid restaurangbesök. Vi lär oss nyttiga fraser inom mat, mode och sport. Vi tar också del av kulturella traditioner i spanstalande länder.

Matlagning och kokbok

Vi kombinerar matlagning och media. Vi tillagar typiska spanska rätter samtidigt som vi skapar digitala, interaktiva kokböcker.

Profildagar

Under profildagarna lär vi oss mer om kulturella traditioner, gör egna piñatas, lagar mat och arbetar med kokboken. På profildagen i maj kommer klassen att besöka Tekniska muséet i Stockholm. Där får eleverna vara med och producera en riktig nyhetssändning i deras medialabb. Eleverna gör allt från att hitta och skriva dagsfärska nyheter, jobba med ljud- och ljus-tekniker, sköta kameror och prova på att vara nyhetsuppläsare.

Naturvetarna

Årskurs 9

Teknatur

Vi jobbar i projektform med mindre och större projekt inom området teknik, fysik och natur.

Målet är att vi vårterminen i åk 9 ska kunna åka till Teknatürtävlingen i Helsingfors och presentera vad vi gjort. Tidigare projekt har t.ex. varit självgående färja, livesänd fågelholk och bottenfärg till båtar.

Natur och kemi

Vi börjar med ett katastrofprojekt där vi fördjupar oss i naturkatastrofer av olika slag.

Sedan jobbar vi vidare efter vad gruppen är intresserad av. Det kan vara fördjupningar inom biologi, genteknik, kemi och naturgeografi. Vi har t.ex. gjort vattenprojekt med Ålands vatten och vertikala odlingar i returmaterial.

Profildagar

Vi gör en resa per årskurs där vi besöker Tom Tits i Södertälje, Naturhistoriska riksmuseet samt i åk 9 en resa till Teknatur i Helsingfors. Åk 9 har också två dagar med legorobotprogrammering. Vårens profildag tillbringas vi om möjligt ute, åk 8 vandring Geta. Den återstående profildagen ägnas vi åt teman som kan vara inom området fysik, teknik och kemi. Vi bygger broar, båtar, kul kemi, färgtema o.s.v.